

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
DIVADELNÍ FAKULTA

Dramatická umění
Dramatická výchova

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MALÍ/VELCÍ HRDINOVÉ DIVADLA LAMPION

Bc. Jana Kottasová

Vedoucí práce: prof. Jaroslav Provazník

Oponent práce: prof. Eva Machková

Datum obhajoby:

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE
THEATRE FACULTY

Dramatic Arts
Drama in Education

MASTER THESIS

THE LITTLE AND LARGE HEROES OF THE LAMPION THEATRE

Bc. Jana Kottasová

Supervisor: prof. Jaroslav Provazník

Opponent: prof. Eva Machková

Date of Apology:

Academic Degree: MgA.

Prague, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

MALÍ/VELCÍ HRDINOVÉ DIVADLA LAMPION

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce
a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Evidenční list

Uživatel stvrzuje svým podpisem, že tuto práci použil pouze ke studijním účelům a prohlašuje, že ji vždy řádně uvede mezi použitými prameny.

[illegible]

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá současnou tvorbou Divadla Lampion, a to v letech 2017-2020. První část je věnována samotnému divadlu, jeho stručné historii a posledním třem sezónám pod novým uměleckým vedením. Druhá část se zaměřuje na rozhovory s uměleckou šéfovou Lucií Radimerskou, dramaturgem Matoušem Danzerem, režisérem Matějem Formanem, herečkou Kristýnou Dámovou a lektorkou Dominikou Prokopovou. Závěrečná část je poté věnována inscenacím Divadla Lampion, které měly premiéru v sezóně 2018/2019, tedy inscenacím *Šťastný princ*, *Broučci*, *Myši patří do nebe*, *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* a *Prapodivné království*.

Klíčová slova: divadlo, divadlo pro děti a mládež, loutky, loutkové divadlo, Divadlo Lampion, Kladno, rozhovor, reflexe

Abstract

This diploma thesis examines the contemporary work of the Lampion Theatre, focusing specifically on the period between 2017 and 2020. The first part centres on the theatre itself, briefly outlining its history and its past three seasons under a new artistic direction. The second part includes interviews with the theatre's artistic director Lucie Radimerská, its dramaturge Matouš Danzer, director Matěj Forman, actress Kristýna Dámová and instructor Dominika Prokopová. The final part of this thesis is dedicated to the productions that premiered during the Lampion Theatre's 2018/2019 season: *The Happy Prince*, *Fireflies*, *Mice Belong in Heaven*, *Long, Broad and Sharpsight* and *The Peculiar Kingdom*.

Keywords: theatre, theatre for children and youth, puppets, puppet theatre, Lampion Theatre, Kladno, interview, reflection

Poděkování:

Ráda bych poděkovala prof. Mgr. Jaroslavovi Provazníkovi za odborné vedení, cenné rady a pomoc při zpracování diplomové práce. Velké díky patří také mému příteli, mé rodině a přátelům za jejich pomoc a upřímnou podporu.

Obsah

ÚVOD	6
1. DIVADLO LAMPION	8
1.1. STRUČNÝ POHLED DO HISTORIE	8
1.2. DIVADLO LAMPION A MĚSTSKÉ DIVADLO Kladno	9
1.3. NOVÉ UMĚLECKÉ VEDENÍ	10
1.4. SEZÓNA 2018/2019.....	12
1.5. SEZÓNA 2019/2020.....	14
1.6. SEZÓNA 2020/2021.....	16
2. OSOBNOSTI DIVADLA LAMPION.....	19
2.1. ROZHOVOR S UMĚLECKOU VEDOUCÍ LUCÍÍ RADIMERSKOU	19
2.2. ROZHOVOR S DRAMATURGEM MATOUŠEM DANZEREM	25
2.3. ROZHOVOR S REŽISÉREM MATĚJEM FORMANEM	36
2.4. ROZHOVOR S HEREČKOU KRISTÝNOU DÁMOVOU	43
2.5. ROZHOVOR S LEKTORKOU DOMINIKOU PROKOPOVOU	47
3. INSCENACE DIVADLA LAMPION	56
3.1. ŠŤASTNÝ PRINC.....	56
3.2. BROUČCI.....	63
3.3. MYŠI PATŘÍ DO NEBE.....	69
3.4. DLOUHÝ, ŠÍROKÝ A BYSTROZRAKÝ.....	76
3.5. PRAPODIVNÉ KRÁLOVSTVÍ.....	84
ZÁVĚR	90
LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE	93
PŘÍLOHY	96
PLAKÁT A PROGRAM K PŘEDSTAVENÍ BROUČCI.....	98
PLAKÁT A PROGRAM K PŘEDSTAVENÍ MYŠI PATŘÍ DO NEBE	100
PLAKÁT A PROGRAM K PŘEDSTAVENÍ DLOUHÝ, ŠÍROKÝ A BYSTROZRAKÝ.....	102
PLAKÁT A PROGRAM K PŘEDSTAVENÍ PRAPODIVNÉ KRÁLOVSTVÍ	104

ÚVOD

Během studia dramatické výchovy jsem postupně objevovala divadla pro děti a mládež a poznávala jejich repertoár, který je dětskému recipientovi nabízen. Postupně jsem zjišťovala, že jsou divadla, ve kterých můžeme s dětmi zhlédnout velmi kvalitní představení. Mezi přední české scény, které se mladému divákovi věnují, patří například Divadlo Drak, Divadlo Minor, Naivní divadlo Liberec či divadlo ALFA, ale i mnohá další. Zjistila jsem také, že existuje i mnoho nekvalitní tvorby pro děti. Člověk musí pečlivě hledat a vybírat, ale kvalitní divadelní inscenace se v České republice najít dají.

V rámci ohledávání možností a prostředků v dětské divadelní tvorbě jsem narazila na inscenaci Jakuba Maksymova, *Myši patří do nebe* z Divadla Lampion, což mě později přimělo se této pro někoho možná pozapomenuté scéně více věnovat.

Zjistila jsem, že se během posledních let často měnilo umělecké vedení a že současné vedení se pokouší dodat Lampionu nový elán. Lampion má velkou tradici a byly doby, kdy se v něm vytvářelo mnoho kvalitních inscenací, ale v posledních letech je to spíše upozaděné divadlo a mnoho lidí o něm neví. Myslím si, že má v současné době veliký potenciál a může se těšit zářivé budoucnosti. Z toho důvodu jsem se rozhodla, že se Divadlu Lampion budu věnovat ve své diplomové práci.

Zaměřila jsem se především na první sezónu (2018/19), jejíž dramaturgii připravilo už nové vedení ve složení Lucie Radimská a Matouš Danzer. Myslím, že právě podle této sezóny je možné vysledovat nové tendence a směry, kterými by se divadlo rádo ubíralo. Samozřejmostí zůstává, že změny ve vedení i dramaturgii se nedějí ze dne na den a možná je brzo na to se je vůbec pokoušet reflektovat.

Tato diplomová práce má být spíše náhledem, či snad pokusem o vhled do toho, co se v Lampionu v posledních třech letech událo a kam nové vedení směřuje. Abych mohla takový pohled nabídnout, rozhodla jsem se, že svou práci rozdělím na tři části.

První část pojednává obecně o Divadle Lampion. Stručně nabízí pohled do historie, ale především se zaměřuje na nové umělecké vedení a jeho první tři sezóny. Ve druhé části se budu věnovat lidem, kteří zde v současné době pracují nebo s divadlem dříve spolupracovali. Druhá část obsahuje rozhovory s uměleckým vedením, lektorkou divadla, herečkou a režisérem, který zde působil jako externista. Ve třetí části se zaměřuji na reflexe inscenací, které vznikly v sezóně 2018/19 – *Šťastný princ*, *Broučci*, *Myši patří do nebe*, *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* a *Prapodivné království*.

Diplomová práce nabízí pohled do nitra divadla, které se pokouší tvořit umělecká díla tak, aby byla kvalitní, vkusná, originální, přinášející dětem nejen radost, poučení, ale i lásku k divadlu.

1.Divadlo Lampion

1.1. Stručný pohled do historie

Divadlo Lampion, které sídlí ve středočeském městě Kladně, vzniklo na konci čtyřicátých let. Dne 8. ledna roku 1950 se stalo kladenskou „pobočkou“ Ústředního loutkového divadla (dnešní Divadlo Minor.) Profesionální činnost divadla byla zahájena premiérou inscenací *Tonda čaruje a Zlatý motýl* v režii L. Mičánka. Od roku 1951 až doposud sídlí na náměstí Starosty Pavla.

V prvním významném období divadla vedl kladenskou scénu Václav Charvát. V divadle v té době působili například herečka a režisérka Markéta Schartová, výtvarníci Lubor Friedrich a Karel Hlavatý, režiséři Jiří Jaroš, Vladimír Gromov a později tvůrčí tým ve složení režisér Karel Brožek, scénograf Alois Tománek a choreograf Jaroslav Pešek. Významnou inscenací tohoto období byla *Smrt Tintagilova* uvedená v roce 1969.

V období, kdy se vedení divadla ujal Jaroslav Volf, měla na směr divadla velký vliv dramaturgyně Venuše Dytrychová. Významnou inscenací tohoto období bylo *Děvčátko z rýžových polí* (1983), ve které účinkovala herečka Waldtraut Ritterová. Ta působila v divadle až do roku 2018. V tomto období s divadlem spolupracovali režiséři Karel Makonj, Zdeněk Miczko, Josef Henke a Pavel Vašíček. V roce 1985 vystřídal Jaroslava Volfa v uměleckém vedení Pavel Polák z Naivního divadla v Liberci.

Po revoluci se stal ředitelem dlouhodobý spolupracovník divadla Karel Brožek. Divadlo také získalo své současné jméno – Lampion. Dramaturgyní se stala Nina Malíková a divadlo se zaměřilo kromě tvorby pro děti i na tvorbu pro dospívající a dospělé publikum (*Žebrácká opera* – 1996, *Tragická historie o doktoru Faustovi* – 1997, *Racek* – 1997 – vše v režii Karla Brožka.)

Od ledna 2006 bylo divadlo opět spojeno s Městským divadlem Kladno, uměleckým šéfem se stal Ondřej Lážnovský

a dramaturgyní Zuzana Vojtíšková. Divadlo v té době často spolupracovalo s výtvarnicí Petrou Vykoukalovou, která také spolupracovala na významné inscenaci pro toto období *Tajemný hrad v Karpatech*. Po Lážnovském se vedení ujala v roce 2008 Zita Morávková. Během jejího působení vznikla například tanečně pohybová inscenace *Putování smůly za štěstím*.

V letech 2013-2015 byl uměleckým šéfem Daniel Příbyl a kmenovým režisérem Branislav Mazúch. Během tohoto období proběhla rekonstrukce zkušebny, která se proměnila v divadelní a výtvarný ateliér, a začala vznikat řada doprovodných programů. V lednu 2016 nahradil Daniela Příbyla dosavadní kmenový režisér Branislav Mazúch. Do vedení divadla na pozici jednatele nastoupil Jan Krafka. V roce 2017 nastoupila do Lampionu dramaturgyně Helena Kebrtová. V sezóně 2017/2018 se otevřel dramatický kroužek a přibylo i doprovodných programů, včetně specializovaných dramaticko-výchovných divadelních dílen pod vedením lektorky Dominiky Prokopové. (Divadlo Lampion: O divadle, 2020).

1.2. Divadlo Lampion a Městské divadlo Kladno

V dlouhé historii Divadla Lampion se střídala období samostatnosti a správního spojení s Městským divadlem Kladno. Od roku 2006 je Lampion s kladenskou činohrou jeden právní subjekt. Práci těchto divadel zajišťuje organizace Divadlo Kladno s.r.o., která vznikla v roce 2012. Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada, jejíž působnost vykonává Rada města Kladna. Jednatel společnosti je v současné době doc. Ing. Mgr. Irena Žantovská Ph.D, která nahradila v roce 2019 dosavadního jednatele Jana Krafku. Na činnost společnosti Divadla Kladno s.r.o. finančně přispívá Statutární město Kladno a Středočeský kraj. (Divadlo Lampion: O divadle, 2020)

Propojenost divadla Lampion a Městského divadla se v praktickém chodu divadla projevuje například hereckou spoluprací mezi soubory. Divadla také komunikují dramaturgické plány a programy. Společně pořádají různé akce například *Malé kladenské Dionýsie* na konci každé sezóny. (ArtCafé, 2018)

1.3. Nové umělecké vedení

V říjnu 2017 se stala uměleckou šéfovou Lucie Radimerská a kmenovým dramaturgem Matouš Danzer. Divadlo nemá v současné době kmenového režiséra, dramaturgický plán vytváří vedení divadla a zve si do divadla externí režiséry. Za dobu vedení Radimerské spolupracovali s divadlem například režiséři Matěj Forman, Jakub Šmíd, Jiří Šponar, Jakub Maksymov, Vladimír Novák, Jiří Jelínek či Marka Míková. (Divadlo Lampion: O divadle, 2020)

Poslední dlouhou ucelenou éru v Divadle Lampion vytvořil Karel Brožek. Po jeho odchodu se umělečtí vedoucí střídali ve velmi krátkých časových obdobích. Mezi nimi byli Ondřej Lážnovský, Zita Morávková a poslední umělecký šéf před novým vedením – Braňo Mazúch. Pod vedením Mazúcha se zdálo, že má soubor velké ambice. Pak s ním byla ale znenadání spolupráce ukončena, aniž by vedení podalo souboru adekvátní vysvětlení proč. Nové vedení tedy nastoupilo do poměrně těžkého období. Herci ze souboru po neustálých proměnách vedení už nevěřili nikomu a ničemu. V rozhovoru v Loutkáři (2019, s. 64) Lucie Radimerská k tomuto období říká: *„Chápala jsem jejich naštvanost, že jim zase někdo bere uměleckého šéfa, protože neznali mě ani Matouše. Přesto se nám podařil, a teď to musím zaklepat, doslova zázrak, že nám ten divadelní tým tak rychle uvěřil, že to skutečně myslíme vážně a bereme to zodpovědně. Od začátku jsme se snažili, a pořád snažíme, všem maximálně naslouchat a o všem se otevřeně bavit“*. (Loutkář, 2019)

Rozvoj hereckého souboru probíhá na základě spolupráce s dosud pro Lampion neznámými režiséry. Mnoho členů souboru je v divadle již dlouhá léta, i někteří kmenoví spolupracovníci se do Lampionu stále vracejí; obohacení ale probíhá právě přes nové tvůrce. Někteří tvůrci využívají malou scénu divadla, která je postavena na jevišti divadla, hlediště pak pojme zhruba 50 diváků. Pokud je pro inscenaci využíván celý sál, může jedno představení zhlédnout až 186 diváků. Pro každou inscenaci je osloven režisér a výtvarník. Režiséři hostující v Lampionu si často zvou scénografa, se kterým jsou zvyklí spolupracovat. Díky tomu můžeme v Lampionu vidět velmi osobité a rozmanité inscenace. Přes tuto pestrost má Lampion jednotný styl. Prostory divadla a webové stránky zajišťuje výtvarnice Barbora Krejčířová. (ArtCafé, 2018)

Vedení se snaží o to, aby bylo divadlo Lampion určené všem. Aby Lampion nebyl divadlem, které je otevřeno pouze dopoledne pro děti z mateřských a základních škol. Je samozřejmostí, že primárně je tvorba Lampionu určena dětem, ale již nyní zde vznikají i inscenace pro dospívající a dospělé. V únoru 2020 měla premiéru inscenace *Stín kapradiny* (režie Jakub Maksymov), která je určena divákům od 13 let. Maksymov má v Lampionu za sebou letos druhou režii a do budoucna je s ním vedení domluveno na jedné režii každý rok. Přestože Lampion tedy nemá kmenového režiséra, jsou lidé, kteří se do Lampionu pravidelně vracejí. Stejně tak divadlo v poslední době spolupracuje s Divadlem bratří Formanů.

V Lampionu vzniká také off-program, který je určen právě dospělým a dospívajícím. Ten zahrnuje mimo jiné i hostující loutkové inscenace pro dospělého diváka, dílny a workshopy, scénická čtení, vlastní i hostující hudební produkci a další akce. Doprovodné akce probíhaly v divadle již dříve, nyní jen k těm tradičním přibýly další. Vznikla například divadelní kapela Žampion. O off-program je velký zájem a většina akcí má velmi dobrou

návštěvnost. Ta je pravděpodobně způsobena i dobrou diváckou základnou, kterou divadlo má díky své dlouholeté tradici. Nové vedení se také snaží, aby divadlo začalo více jezdit na zájezdy a festivaly. (ArtCafé, 2018)

1.4. Sezóna 2018/2019

Loňská sezóna Divadla Lampion dostala pracovní název **Malí/velcí pohádkoví hrdinové**. V předchozí sezóně vedení sledovalo nastavený dramaturgický plán a na konci vstoupilo do Lampionu již se svou dramaturgií s inscenacemi Jiřího Šponara *Pračlovíček* a Jakuba Maksymova *Drakobijec z Oujezda*. První celou sezónou, kterou vedení naplánovalo, byla ale až sezóna 2018/2019. V této sezóně mohl divák vidět například zpracování Wildeova *Šťastného prince* Matějem Formanem nebo dramatizaci Karafiátových *Broučků* Marky Míkové. Další premiérou byla inscenace *Myši patří do nebe*, která vznikla na motivy knihy Ivy Procházkové. Velkou zajímavostí této inscenace je scénografické zpracování v podobě ozvučené scény. Ke konci sezóny se v Lampionu objevila klasická pohádka *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* a inscenace *Prapodivné království* na motivy knihy *Ztracený princ Margarín* Marka Twaina a Philipa Steada. (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Premiéry v sezóně 2018/2019:

- *Šťastný princ* – režie: Matěj Forman
- *Broučci* – režie: Marka Míková
- *Myši patří do nebe* – režie: Jakub Maksymov
- *Dlouhý, Široký a bystrozraký* – režie: Vladimír Novák
- *Prapodivné království* – režie: Jiří Jelínek

Umělecká ředitelka Lucie Radimerská a dramaturg divadla Matouš Danzer se pokusili sestavit takový plán inscenací, ve kterém by se objevily různé formy hrdinství. V každém z pěti titulů, které měly v této sezóně premiéru, se objevuje hrdina. Představa hrdinství podle tvůrců z Lampionu by neměla být unifikovaná. Hrdina nemusí být pouze ten, který je silný a odvážný. Hrdinou se může stát ten, kdo je třeba soucitný, jako je tomu v pohádce *Šťastný princ*. Poselství, které se snažili tvůrci z divadla Lampion v této sezóně sdělit svým divákům, je, že v každém z nás je hrdina a stačí udělat jen malý krok a naše hrdinství se projeví. V příbězích, které se v Lampionu objevily, se diváci opravdu mohli setkat s velmi atypickými hrdiny. Mezi nimi byli i hrdinové nejmenší jako Myš Šupito či Brouček Jana Karafiáta.

Umělecké vedení se také pokusilo v této sezóně navázat spoluprací se zajímavými režiséry a vrátit se k práci s loutkou. Dle Lucie Radimerské se prostřednictvím loutkového divadla a divadla objektů dotýkáme dětské fantazie. Všech pět inscenací tedy pracuje s loutkou nebo předmětem a v každé inscenaci je práce s loutkou pojata zcela odlišně. I práce s loutkou či předmětem se přizpůsobuje současným dětem a jejich vnímání. (ArtCafé, 2018)

Vedení divadla plní svůj plán a s inscenacemi se zúčastňuje mnoha zájezdů a festivalů. V sezóně 2018/2019 to byl například *Festival Mateřinka 2019* Naivního divadla Liberec. Zde získala inscenace *Myši patří do nebe* dvě ocenění. První cena připadla Ivo Sedláčkovi za zvukově-hudební plán inscenace a druhá Evě Burešové za herecký výkon. Lampion se v této sezóně vydal i do zahraničí, a to do srbského města Kragujavacu na Festival Zlatna Iskra 2019, kde si za scénografii inscenace *Myši patří do nebe* odnesla cenu Olga Ziebinská.

Matěj Forman byl za režii inscenace *Šťastný princ* nominován na prestižní Cenu Divadelních novin v kategorii Loutkové divadlo.

Ve spolupráci s Divadlem bratří Formanů byla právě inscenace *Šťastný princ* v létě 2019 uváděna na Lodi tajemství.

V této sezóně byl poprvé pořádán mezinárodní *festival divadla pro děti Amplion*. Přehlídky se zúčastnilo Divadlo Drak z Hradce králové, Divadlo rozmanitostí z Mostu, Naivní divadlo Liberec, Malé divadlo z Českých Budějovic, Divadlo Alfa z Plzně, Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre a domácí Divadlo Lampion. Patronem prvního ročníku byl režisér a výtvarník Matěj Forman. Na festivalu byl k vidění kromě představení i bohatý off-program v podobě koncertů divadelních kapel a workshopů.

1.5. Sezóna 2019/2020

Letošní sezóna dostala podtitul **V cizí kůži**. Divadlo Lampion se rozhodlo, že umožní svým divákům pohled do jiných světů. S Jiřím Hajdylou se diváci podívali *20 000 mil pod moře*, Jakub Šmíd nabídl pohled do Mexika v inscenaci *Kde bydlí strach*, která byla inspirována mexickým svátkem Dia des Muertos (den mrtvých). Dětem od dvanácti let nabídl Daniel Hlaváč Kabaret pro teenagery *Tygr*, kde využil slavného motivu tygra Williama Saroyana. Inscenace pracuje s tematikou sebevědomí, vnitřní síly a odhodlání. Již zmiňovaný Maksymovův *Stín kapradiny* vznikl podle novely Josefa Čapka a jeho tematikou je zločin a trest. Inscenace je určena divákům od třinácti let. (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Na začátku března letošního roku bylo divadlo na tři měsíce uzavřeno, kvůli mimořádným opatřením vyhlášených v souvislosti s epidemií koronaviru. Stejně jako ve všech ostatních divadlech v České republice byla Lampionu zrušena plánovaná představení a pozastaveno zkoušení. Sezóna 2019/2020 tedy neproběhla podle stanoveného dramaturgického plánu. Z plánovaných šesti premiér byly do konce února letošního roku uvedeny čtyři. Na začátku května se do Divadla Lampion vrátili alespoň herci, kteří začali zkoušet *Sen noci svatojánské*, jehož premiéra se uskutečnila 13.

června. Unikátnost této inscenace spočívá v tom, že vznikla ve spolupráci s Městským divadlem Kladno. Podílely se na ní oba herecké soubory. Vedení divadla doufá, že se toto spojení stane tradicí a spolupráce se bude opakovat. Inscenace byla vytvářena pro letní scénu Městského divadla Kladno, ale má i svou sálovou verzi. *Sen noci Svatojánské* v režii Martina Vokouna bude divadlo uvádět buď ve Dvořákových sadech nebo v sále Městského divadla až do října 2020. Inscenace *Vlčí oko* v režii Šimona Spišáka, která měla mít premiéru v dubnu 2020, bude uvedena na začátku příští sezóny – v září 2020.

Realizované premiéry v sezóně 2019/2020:

Kde bydlí strach – režie: Jakub Šmíd

Tygr – režie: Jiří Šponar

Stín kapradiny – režie: Jakub Maksymov

20 000 mil pod mořem – režie: Jiří Hajdyla

Sen noci svatojánské – režie: Martin Vokoun

Nerealizované premiéry v sezóně 2019/2020:

Vlčí oko – režie: Šimon Spišák

V době uzavření divadla komunikoval Lampion online formou. Na facebookových stránkách mohli diváci Lampionu najít často výtvarné dílny Barbory Voldrábové, dramatické dílny lektorky Dominiky Prokopové, ale i videa, na nichž herci divadla Lampion načítali dětem pohádky na dobrou noc. Online nakonec proběhl i festival amatérského divadla, který byl z březnového termínu přesunut na květen. Odborná porota zhlédla záznamy přihlášených inscenací a jejich hodnocení bylo dostupné na facebookových stránkách divadla.

Divadlo Lampion se v této sezóně zúčastnilo s inscenací *Šťastný princ* mezinárodního festivalu loutkového divadla *Spectaculo*

Interesse 2019 v Ostravě a dále brněnského *Festivalu pro Zavěšenku* s inscenací *Myši patří do nebe*. Původně se měl Lampion zúčastnit festivalu *Dítě v Dlouhé* s inscenací *Tygr*, festival bohužel neproběhl. *Festivalu Mezi ploty*, jehož letošní ročník nakonec proběhl online formou se zúčastnila i kapela Žampion, kapela Divadla Lampion. Inscenace *Šťastný princ* se v létě 2019 opět vrátila na Lod' tajemství.

1.6. Sezóna 2020/2021

Sezóna 2020/2021, jejíž moto zní: **jedinečnost dřímá v každém srdci**, nabídne šest zajímavých projektů. Vedení divadla se ve své příští sezóně bude ptát, co je to jedinečnost a zda je opravdu tak vzácná. Není každý z nás něčím jedinečný? Nebo každý z nás aspoň něco jedinečného dokáže? Diváci se budou moci vydat po stopách těch nejmenších dobrodruhů, nesmrtelných legend i outsiderů, kteří jsou tak jiní a mohou se pokusit zjistit, co dělá z našeho světa tak jedinečné místo.

Sezóna bude zahájena odloženou premiérou *Vlčí oko* v režii Šimona Spišáka. Hlavním tématem inscenace je ztráta naděje a její znovunalezení skrze přátelství a změna úhlu pohledu na svět. Druhou premiérou bude inscenace *Není svět jenom z vět* v režii Jiřího Ondry. Ačkoliv bude tematikou tohoto projektu komunikace, nebude se v ní komunikovat slovy, ale například pohybem či zvukem. Vzájemný dialog se totiž nemusí sestávat jen ze slov. Tato inscenace se tedy bude orientovat na dialog těch nejmenších a bude pro děti od 0 do 5 let. V prosinci čeká Divadlo Lampion další velmi unikátní projekt, bude jím inscenace *Česká mše vánoční*. Ta bude vznikat ve spolupráci s Divadlem bratří Formanů a Symfonickým orchestrem hlavního města Prahy FOK. Představení se budou odehrávat v kostele sv. Šimona a Judy v Praze, režie a výpravy se ujme opět Matěj Forman. Třetí inscenací v Lampionu, vzniklé na motivy filmu režiséra Tima Burtona, bude *Střihoruký Edward*.

Režie se ujme Linda Dušková. Hlavní tematikou inscenace bude především složitost přijímání odlišnosti, a to i ve společnosti, která se na první pohled jeví velmi tolerantní. V dubnu 2021 bude mít premiéru inscenace *Sirotčinec*, která bude vycházet z některých motivů knihy *Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti* Ransoma Riggse. Děj se ale bude odehrávat ve starém sirotčinci v protektorátní Praze, jehož zvláštní obyvatelé žijí v časové smyčce jednoho dne a neustále se skrývají před přízrakem Golema. Do tohoto příběhu se přimotá chlapec ze současnosti a skrz prožitá dobrodružství zjistí, že není tak slabý a bojácný, jak si všichni mysleli. Poslední premiérou příští sezóny bude inscenace *Písečný vlk*. Režie se ujme Jakub Maksymov, který se již počtvrté vrátí do Lampionu. *Písečný vlk* je příběh o malé holčičce, která se vydává s rodiči na dovolenou na opuštěný ostrov. Jednoho dne na ostrově potká vlka, který má srst barvy písku a umí jí odpovědět na všechny její otázky. I na takové, s kterými si dospěláci nevědí rady.

Plánované premiéry v sezóně 2020/2021:

- *Vlčí oko* – režie: Šimon Spišák
- *Není svět jenom z vět* – režie: Jiří Ondra
- *Česká mše vánoční* – režie: Matěj Forman
- *Střihoruký Edward* – režie: Linda Dušková
- *Sirotčinec* – režie: Ewa Zembok
- *Písečný vlk* – režie: Jakub Maksymov

Kromě klasického programu se bude divadlo dále věnovat off-programu, a naváže tak na předchozí dvě sezóny. V divadle budou k vidění autorská čtení, workshopy a hostující inscenace pro různé věkové skupiny. Divadlo plánuje opět mnoho zájezdů a návštěvy festivalů. Pod vedením Dominiky Prokopové vznikne nové Centrum

dramatické výchovy, které bude vytvářet vzdělávací programy především pro pedagogické pracovníky. Divadlo Lampion bude opět pořádat *mezinárodní festival Amplion* a *Festival amatérského divadla*.

2. Osobnosti divadla Lampion

Ve druhé kapitole se budu věnovat některým osobnostem současného divadla Lampion. Rozhovory povedu i přímo s lidmi z nového uměleckého vedení – Lucií Radimerskou a Matoušem Danzerem, ale i s režisérem Matějem Formanem, který s Lampionem spolupracuje pouze externě. Pro porovnání různých přístupů vedení v Divadle Lampion bude sloužit rozhovor s herečkou Kristýnou Dámovou. O doprovodných aktivitách pro děti a lektorské činnosti divadla budu mluvit s první oficiální lektorkou Lampionu Dominikou Prokopovou.

2.1. Rozhovor s uměleckou vedoucí Lucií Radimerskou

Lucie Radimerská pochází z Lázní Kynžvart. Díky svému otci má již od dětství vztah k loutkám. Vystudovala obor loutkového a alternativního divadla na Vyšší odborné škole herecké v Praze. Na VOŠ nastoupila v roce, kdy se poprvé otvíral loutkoherecký obor, a studovala tam pod vedením Hany Zezulové a Bohuslava Šulce. Během studia byli vedoucími jejích absolventských inscenací Jiří Středa a Marek Bečka. Po absolutoriu nastoupila jako produkční v Divadle Na Prádle, následně působila tři sezóny jako vedoucí pražského Pidivadla. Uměleckou vedoucí je i v Divadle PULS, které založila v roce 2008 se spolužáky z herecké VOŠ. (Divadlo Lampion: Soubor, 2020)

Co pro Vás bylo při nástupu do divadla Lampion nejtěžší? Jak Vás soubor přijal?

My jsme nastupovali za docela komplikované situace. Měnili jsme se s původním uměleckým šéfem a myslím si, že ta situace nebyla bývalým panem ředitelem moc šťastně řešená. Asi to mohlo být mnohem estetičtější. My jsme nastupovali do rozjeté sezóny, kterou připravoval někdo úplně jiný, a i do souboru, kterému už byl

po několikáté změněn umělecký šéf. Myslím si, že jsme nastupovali do takové disharmonie. Soubor už byl kompletně naštvaný a už měli dost toho neustálého měnění uměleckých šéfů po roce či po dvou a už vlastně nechtěli nic. To silně ovlivňovalo i dramaturgii, která se pokaždé nějakým způsobem měnila. Pro mě osobně asi bylo nejtěžší to, že jsem přišla do kolektivu, který mě vlastně nechtěl. Byla jsem pro ně neznámá třicetiletá holka s nedostatečnou fundovaností na tuto pozici. A tak jsem se jim snažila velmi pokorně a velmi lidsky dokázat, že mám vizi, že to myslím dobře. A ustát si to, že jako třicetiletá ženská, což na pozici uměleckého šéfa takového velkého loutkového souboru není obvyklé, na to mám a že vím, jakým směrem to divadlo chci vést. To bylo nejtěžší. Přesvědčit o tom všechny ty lidi. A to se povedlo během půl roku.

Když to byla tak složitá situace, jak popisujete, co byl pro vás ten impuls, že jste se rozhodla, že do toho půjdete?

Byla to velká důvěra, kterou do mých rukou vložil tehdejší ředitel Honza Krafka, na doporučení Kristýny Čepkové, bývalé dramaturgyně kladenské činohry. Mít takové divadlo bylo mým velikým snem. Já jsem od začátku školy vždycky říkala, že chci šéfovat divadlu. A najednou mi to někdo shůry dal a řekl, tak buď se toho lekneš, anebo to dáš. A protože jsem tvrdohlavec, tak jsem si řekla, že to dám.

Jak vznikal dramaturgický plán na pro vaší první sezónu? Jak vznikaly konkrétní spolupráce?

Měli jsme jednu předem domluvenou spolupráci s Vladimírem Novákem. A jinak jsem vycházela ze spoluprací z dřívějška, nebo z kontaktů, které jsem měla ze školy. S Matoušem jsme přemýšleli nad tématem sezóny a v tu dobu mi bylo blízké téma takových malých superhrdinů. Později jsem zjistila, že to tehdy bylo téma

většiny divadel. Společně jsme mluvili o tom, že v každém z nás se skrývá nějaký hrdina, že každý může i malinkatou věcí dokázat pohnout něčím velikým. To bylo takovým motem pro to, jak tvořit dramaturgický plán. A pak jsme to vždy představili režisérům a říkali jsme, že bychom moc rádi našli v každé té pohádce toho našeho superhrdinu. Ať už to byla třeba ve *Šťastném princ* - vlaštovka, která je malým drobným ptáčkem, ale dokáže velké věci, protože se obětuje, nebo je to brouček, který je vlastně děťátko, svítí lidem a svým malým světélkem dokáže prozářit jejich svět. A největší spolupráce, která se nám, chválabohu, prolíná do dalších sezón, byla s Matějem Formanem. Ta vznikla jen kvůli mé velké drzosti. Já jsem viděla *Aladina* a další věci v Minoru, které vytvářel, a bylo to pro mě obrovské překvapení. A vím, že *Aladina* dělal primárně Matěj. Jinak spolupráce s divadly mívá spíše Petr Forman a Matěj dělá výtvarnou spolupráci. Oslovila jsem jednoho našeho společného kamaráda, jestli by mi poslal na Matěje číslo, a s hodně velkou pokorou jsem mu napsala: „Dobrý den, pane Formane, vím, že jste „bůh“, ale já bych strašně ráda, kdybyste mi otevřel sezónu.“ A potkali jsme se ve Slavii u Národního divadla a on řekl: „Tak jo, proč ne.“

Původně jsme chtěli, aby Matěj režíroval *Alenku v říši divů*, ale on odjel do Francie, kde ho oslovil *Šťastný princ*. Řekl, že *Alenka* není úplně mužské téma, s čímž souhlasím, a chtěl uvést *Šťastného prince*. Já jsem si tehdy říkala, že tam umře ta vlaštovka a je to hrozně smutné a že to nemůžeme hrát dětem. A on mi tvrdil: „Ne neboj, bude to pecka.“ A fakt to pecka byla. Co se týče dalších titulů této sezóny, tak s Markou Míkovou jsme se shodli na *Broučcích*. S Vladimírem Novákem jsme měli vymyšlený titul *Jakub a obří broskev*, ale na to mají koupená práva Warner Bros, tak jsme hledali podobné téma a shodou okolností se nám do ruky dostalo *Prapodivné království*. Pak jsme poprosili Jirku Jelínka, aby si vybral

nějaký klasický titul a on si vybral *Dlouhý, Široký a Bystrozraký*. A Jakub Maksymov nám nabídl asi tři knížky a my jsme se shodli, že *Myši patří do nebe* jsou tak krásný příběh, že do nich půjdeme.

**Jak vidíte své místo v kulturním kontextu města Kladno?
Změnilo se něco za vašeho působení?**

Já určitě cítím, že diváci nám začínají vytvářet takovou komunitu. Jsou to lidé, kteří se vracejí, a my z nich cítíme obrovskou podporu. A dost často se nám stane, že když něco změníme, třeba minulý rok jsme změnili grafiku, tak rodiče to kvitují a k nám se to dostane. Máme i hodně hezké hodnocení na facebooku. A začali s námi hodně komunikovat a cítí to jako svoje divadlo, což je moc fajn.

V čem je Vaše divadlo výjimečné oproti ostatním divadlům pro děti v České republice?

Já si myslím, že tak jak bylo divadlo Rozmanitostí, divadlo Minor, tak i v Lampionu byla určitá éra, například za dobu pana Brožka, kdy si ta divadla byla rovnocenná. Všechna byla na stejné úrovni a dokonce možná i Lampion, protože jezdil do Číny a do Japonska, tak se i trochu vyvyšoval. Pak si myslím, že tam došlo k té roztržence a hodně se začali střídat umělečtí šéfové a mám pocit, že po Karlu Brožkovi tam nebyl nikdo, komu by na tom primárně záleželo. Možná někomu křivdím, je to můj osobní názor. Ale až na Zitu Morávkovou mi připadá, že tu nebyl nikdo, kdo by to měl jako prvotní zájem, jako svou prioritu, jako komplexní věc. To totiž není jen o tom, dělat dobrá představení. To je o tom, aby divadlo mělo dobré PR, aby mělo dobrou grafiku, aby mělo dobrý tým, který spolu souzní a který spolu funguje. Člověk to musí vnímat jako takový obrovský celek, jako takový jeden balík, který dostane. A to si myslím, i když to teď bude znít namyšleně, že se do našeho příchodu nedělo. I Braňo to asi vnímal tak, že režíruje tady, režíruje

jinde a neměl to jako prioritu. Je to asi i tím, že nejsem režisér a nemám pozornost roztržštěnou na další projekty, tak jsem se mohla zaměřit jen čistě na *Lampion*. My jsme se i pokusili o to, aby to vypadalo jako dětské divadlo. Když se do *Lampionu* vešlo, tak tam byla hnědá podlaha, hnědý strop a hnědé věci. Když tam člověk byl, říkal si, že to není prostor, kde se mají děti cítit dobře. Když se podíváme na prostory, jako je *Minor* nebo *Alfa* nebo *Drak*, tak to jsou prostory, kde člověk vejde a řekne si: „Jo, tady je to pro děti.“ My jsme tomu začali dávat péči, dávat tomu čas. Já jsem navíc dostala možnost vzít si lidi, které znám, a soubor se mi tím pádem trochu proměnil. Snažila jsem se trochu v morávkovském duchu hledat lidi, kteří budou k sobě kompaktní. Takže pro mě v tuto chvíli jedinečnost spočívá v kompatibilitě. V tom, že to dýchá jako jeden celek. A je teď velká výhoda, nebo spíš zajímavost, že ten soubor je hodně mladý. Objevila se tam taková parta, která, mám pocit, se dobře spojila a dobře funguje. Ten soubor je skvělý i v tom, že ti lidé jsou hodně muzikální a jsou hudebně zdatní. Založili si i kapelu *Žampion*. Jedinečnost spočívá v tom, že od lektorů po výtvarníky jsou všichni zaměřeni jen na *Lampion*.

Vaše příští sezóna se zdá být podle vybraných titulů trochu temná, jak jste je vybírali? Mění se typ inscenací, které chcete kladenským divákům nabídnout?

Příští sezóna si je podobná jen ve dvou titulech. Je to asi jen optická podoba. Je to v *Sírotčinci* a v *Edwardovi*. Začínáme věci úplně pro miminka, což je pro nás taková jiná dimenze. Pak děláme *Rybovku*, což je klasický titul ve spolupráci s FOK. A pak přichází *Edward* a *Sírotčinec*, což jsou tituly, které díky tomu spojení s Timem Burtonem člověku něco říkají. A my jsme o tom s Matoušem vedli velké hádky, protože já jsem *Edwarda* dělat nechtěla. Protože jsem

se přesně bála toho, že budou za sebou dva velmi podobné tituly. Linda Dušková mě ale přesvědčila o tom, že ten titul hodně chce a že si za ním opravdu stojí a že ví, jakým směrem to chce vést. Bude to zasazené do prostředí Kladna. Nebudou to ty americké růžové domečky, ale bude se to odehrávat v panelákovém prostředí Kladna a bude to o výjimečnosti dítěte s postižením. A naopak ten Sirotčinec sice nese téma časové smyčky, ale bude se odehrávat v Praze a bude spojen s legendou o Golemovi. A myslím si, že ve finále ty tituly budou hodně jiné.

A co se týče celkové dramaturgie Lampionu. Ta, když jsme nastoupili, byla taková hodně neuchopitelná. My jsme se první rok snažili udělat věci pro hodně malé děti. Vlastně jsme i připravili komorní malou scénu, která předtím vůbec nebyla. Dělali jsme věci pro malé děti, protože to v Lampionu chybělo. V další sezóně jsme se posunuli ke starším dětem a teď se posouváme ještě k těm starším. Vlastně se *Stínem kapradiny* jsme si říkali, že bychom rádi obsáhli i škálu dospívajících. Ale zároveň se v další sezóně objevuje i inscenace pro batolata. My bychom naši dramaturgii rádi měli pro děti od narození do patnácti, šestnácti let. Přála bych si, aby si v tom Lampionu každý našel to svoje. Což si myslím, že za ty tři roky se v repertoáru dost podařilo.

V Divadle Lampion působíte třetí sezónu, co se Vám za tu dobu podařilo a kde vidíte ještě možnosti ke zlepšení?

Podařilo se nám, že se o Lampionu zase mluví, a to nejen v negativním smyslu. Podařilo se nám, že Lampion opět jezdí na festivaly. Podařilo se nám, že se o Lampionu zase píše v periodikách, jako je Loutkář a Divadelní noviny. To беру jako obrovské plus, které myslím, že i tomu souboru dodává takové sebevědomí. Ten pocit, že se ty věci opravdu dělají nějak zajímavě. Podařila se nám udělat večerní inscenace. Teď se udělala spolupráce

s MDK - *Sen noci Svatojánské*. Tu já беру hodně očistně, protože ve chvíli, kdy někdo deset let hraje pro děti, tak dát si večerní činohru a tím trochu i sebehygienu, to může pomoci a je to hodně podstatné a důležité. A myslím si, že by to mohlo pokračovat, určitě ne příští rok, ale tyto věci jsou dobré pro oba dva soubory. Já si stojím za každou spoluprací s každým režisérem. Myslím si, že se nám každá ta inscenace podařila, že se vlastně podařilo zatím všechno.

A k tomu, co by se dalo zlepšit. Mně samotné je 34 let a já samotná se, s každým rokem, a s každým členem souboru, učím. Určitě mohu svůj způsob vedení zlepšovat, spousta věcí se dá posunout. Někdy bych měla být pevnější. Myslím si, že určitě je tam velká rezerva v tom, jak nás vnímají ostatní divadla. Už se to sice lepší, už se společně bavíme, ale myslím si, že v navazování spolupráce a vydobytí si svého místa zpátky na vrchol doby, v tom tedy máme rezervu.

Jaké jsou plány Lampionu do budoucna?

My máme teď velký plán vytvoření vzdělávacího centra. Bylo by i fajn Divadlo Lampion mnohem víc otevřít. Mělo by víc žít jako centrum pro děti i dospělé. To je pro nás výhledově zajímavé a je to cesta, kterou jsme se už vydali, ale chceme v ní pokračovat dál. Asi to nejvíc teď souvisí s tím vzdělávacím centrem, které nás může na této cestě posunout.

2.2. Rozhovor s Dramaturgem Matoušem Danzerem

Matouš Danzer pochází z Kolína, vystudoval EKO gymnázium v Poděbradech a poté obor literární tvorba na Literární akademii Josefa Škvoreckého v Praze. Jeho pedagogy byli například Arnošt Goldflam, Markéta Bidlasová, Radek Malý nebo Vlado Štancel. Působil například v Divadle Puls jako autor a dramaturg, pro které společně s Janou Fleglovou napsal svou první divadelní hru Hotel

(Z)matek. Spolupracoval s Pidivadlem a se souborem Comica Economica. Od divadelní sezóny 2017/2018 je kmenovým dramaturgem Divadla Lampion. Práci s loutkami se začal věnovat až v Lampionu. Sám ale tvrdí, že se do nich okamžitě zamiloval, protože loutky a objekty nabízejí širší možnosti výtvarné metafory než klasické činoherní divadlo. Kromě dramaturgie se věnuje vlastní literární tvorbě a překládá divadelní texty ze španělštiny. (Divadlo Lampion: Soubor, 2020)

Co pro Vás bylo při nástupu do Lampionu nejtěžší?

Nejtěžší bylo přijetí souborem. Ten nás samozřejmě přijal z počátku velmi kriticky, což úplně chápu. Byli jsme pro ně zcela neznámé tváře a odvolání předchozího uměleckého šéfa Braňa Mazúcha bylo velmi náhlé, v podstatě to proběhlo ze dne na den. Pár dní na to jsme byli představeni my, potažmo já a Lucie Radimerská, umělecká šéfka. Takže to přijetí samozřejmě bylo ze začátku poměrně nepřátelské. S postupem času jsme si ale vybudovali důvěru a začalo to mezi námi a souborem fungovat. Chtělo to v podstatě celou jednu sezónu na to, abychom hercům ukázali naši absolutní otevřenost – bavili jsme se s nimi napřímo o našich plánech do dalších sezón, brali jsme v potaz některé jejich připomínky a odpovídali na všechny jejich otázky. Mám opravdu pocit, že během té jedné sezóny jsme si do velké míry získali důvěru souboru a vznikl mezi námi otevřený tvůrčí vztah.

Když říkáte, že to bylo náhlé... Jak dlouho jste o nabídce věděl, jak dlouho jste o ní přemýšlel?

O nabídce v Lampionu jsem věděl zhruba 14 dní a těch 14 dní jsem o ní opravdu intenzivně přemýšlel. Moje první reakce na Lucii byla, že ne, že se na to vůbec necítím. Že k tomu nemám vztah, že jsem nikdy netvořil pro děti. Do té doby jsem měl zkušenosti v podstatě

jen s autorským činoherním divadlem. Bylo mi 22 let, neměl jsem ještě ani dokončenou školu, což následně samozřejmě ještě o to víc snižovalo moji důvěryhodnost v očích souboru, navíc jsem ani nestudoval na DAMU nebo na jiné divadelní škole. Když jsme se ale pak o tom s Lucií bavili dál a dál, když mě zasvětila do svých okouzlujících plánů s *Lampionem*, tak jsem prostě řekl, že to zkusím. Zpětně si uvědomuju, že se to v té době a při mých dosavadních zkušenostech dalo považovat za velmi nezodpovědné rozhodnutí, ale prostě jsem ho udělal a teď zpětně jsem za něj strašně rád, protože jsem v *Lampionu* opravdu šťastný a tvořit pro děti a dospívající je pro mě teď taková srdcovka.

Jak vznikal dramaturgický plán pro vaší první sezónu?

Ten plán vznikal hrozně zběsile, protože my jsme nastoupili v říjnu a v podstatě začátkem února jsme měli představit dramaturgický plán na další sezónu. Za čtyři měsíce, což je strašně krátká doba.

Nicméně vznikalo to tak, že jsme se poměrně dlouho bavili o tématu sezóny, a nakonec jsme došli k tomu, že chceme pracovat s tématem *Malí/Velcí hrdinové*. Zaměřit se tedy na téma hrdinství a nabídnout na něj nový náhled. Vnímáme totiž, že do dětské popkultury hodně pronikají superhrdinové, kteří jsou nějakým způsobem unifikovaní a mají unifikované vlastnosti, přestože ve skutečnosti to tak úplně není. Spojení "*Malí /Velcí hrdinové*" se tedy stalo mottem sezóny, od kterého se všechno dál odvíjelo. Z toho vyplývá tehdejší volba titulů jako *Myši patří do nebe*, *Šťastný princ* a podobně.

Co se týče volby režisérů, řekli jsme si, že bude dobrý tah jako první inscenaci udělat nějakou pecku, sehnat nějaké "eso", a tak jsme se rozhodli oslovit Matěje Formana. Chtěli jsme, aby u nás vytvořil něco v duchu podobné poetiky, estetiky. Na první společné schůzce jsme se bavili o našich vizích do budoucna, o dramaturgii

a následně i o volbě konkrétního titulu. Mám pocit, že tam tehdy mezi námi poměrně rychle zafungovala nějaká chemie, že si Matěj řekl, že s námi dělat chce a že věří naší vizi, našemu nadšení. Zřejmě si řekl: „*Jo, tihle lidé, jsou mladí srdcaři, kteří tam teď nastoupili a hodně jim na tom záleží.*“ Matěj je velký perfekcionista, takže věděl, že tyto „konstelace“ pro něj vytvoří dobré pracovní zázemí, že se budeme všichni co nejvíc snažit, aby byl společný výsledek co nejlepší.

A co se týká dalších režisérů, k těm jste se dostavili jak?

Kubu Maksymova nám, ještě jako studenta DAMU, doporučili Janek Lesák a Natálie Preslová, naši známí a zároveň umělečtí šéfové divadla NoD. Zhlédli jsme ze záznamu jeho skvělou inscenaci *Tisíc tuctů* a zašli do DISKu na absolventskou inscenaci *Thunder. Enter the three witches* a bylo nám hned jasné, že Kuba je opravdu výjimečný tvůrce. On neskutečně zajímavě pracuje s výtvarnou metaforou a během zkoušení neustále objevuje a dál rozvíjí nové skvělé věci vysoko nad rámec původního plánu. Oslovili jsme ho ještě dřív než ostatní, protože on už u nás v sezóně, do které jsme nastoupili, režíroval *Drakobijce z Oujezda*, protože Braňo Mazúch nakonec odřekl svou poslední režii... A hned potom co jsme se s Kubou domluvili na *Drakobijce*, tak jsme mu nabídli režii v další sezóně.

Marka Míková byla pedagožkou Lucie na VOŠ Herecké, se kterou se jí dobře pracovalo, tak se rozhodla ji oslovit. Chtěli jsme, aby zpracovala klasický titul, poměrně klasickou cestou. Víme o tom, že Marka umí dobře dramatizovat prozaické předlohy, což si myslím, že se i u jejích *Broučků* povedlo. A pak tam byl Jiří Jelínek. Znali jsme samozřejmě jeho práci a věděli jsme, že je takovou zárukou divácké věci, řemeslně velmi dobře odvedené. Člověk ví, že když něco režíruje Jirka Jelínek, tak je jasné, že to bude tahák. On to

umí. Výborně pracuje s písňovými texty a hudbou, dobře pracuje se scénografkou Bárou Čechovou. Vymyslí vždycky nějaký skvělý nápad, třeba u nás obří, skládací, svítící a nafukovací loutky. Jeho inscenace jsou vždycky nějakým způsobem výrazné. A Vladimír Novák měl již domluvenou spolupráci s Braňem Mazúchem. Režiroval *Putování za snem* v předchozí sezóně. Je to pedagog z DAMU, který na nás působil dobře, a protože jsme byli v tom časovém presu a zbývalo nám v dramaturgickém plánu ještě jedno volné místo, oslovili jsme Vladimíra i do té další sezóny.

Na které inscenaci Vás nejvíce bavilo pracovat?

Pro mě obecně je nejzajímavější spolupráce s Kubou Maksymovem. Je hrozně náročná. To zkoušení je opravdu bolestivé. On hodně čerpá z osobností, z herců, které má k dispozici. Ten proces není nikdy hladký, ale je strašně zajímavý a jeho výsledek je většinou výjimečný. Takže tahle spolupráce pro mě byla a je dost zásadní. Nejvíc zatím asi *Stín kapradiny* Josefa Čapka, což byl dlouho můj velký divadelní sen, do kterého jsem uvrtal i Kubu. Mám pocit, že spolu souzníme. Já trochu víc lpím na textu a na zřetelnosti významů, zatímco on lpí víc na vizuálním efektu a na metaforickém jazyku objektů i herců na scéně. Takže se vzájemně doplňujeme a funguje nám to, myslím, hezky. Zároveň mezi námi občas vzniká nějaký konflikt během zkoušení, ale ono to z tvůrčího hlediska někdy není vůbec na škodu, protože skrze diskuzi často dojdeme k úplně novému, lepšímu řešení. A hodně zajímavá spolupráce byla samozřejmě s Matějem Formanem. To je obrovský perfekcionista a výrazná osobnost s velmi vyhraněným přístupem k divadelní tvorbě. On, a možná obecně Divadlo bratří Formanů, jsou vlastně takovou divadelní značkou. U zkoušení *Šťastného prince* pro mě bylo hodně těžké do toho proniknout a vybudovat si nějakou větší tvůrčí důvěru, do té doby jsme spolu nepracovali, neznali jsme se.

První půlka zkoušení pro mě byla celkem nepříjemná, protože jsem měl pocit, že vlastně nedělám nic. Že nejsem pouštěn do tvůrčího procesu. Ale nevzdal jsem to a byl jsem dost urputný a Matěj podle mě pomalu zjistil, že bych přece jen mohl být nějak přínosný a začal mi dávat prostor. Nakonec jsem mohl dávat svoje připomínky hercům bez předchozí konzultace, což bylo na začátku nepředstavitelné. Zároveň se na inscenaci podílel můj pedagog z Literární akademie Radek Malý, který *Šťastného prince* dramatizoval. Myslím, že i on byl jakýmsi "spojovákem" mezi mnou a Matějem. Takže to nakonec zaklaplo a naše spolupráce, podle mě, byla oboustranně příjemná a přínosná.

V čem jsou specifika inscenací, které v posledních dvou letech v Lampionu vznikají?

Kladou velký důraz na tematičnost. Považuji sám sebe i své kolegy za nepřátele plytkosti. Každá inscenace by ideálně měla něco zásadního sdělit, měla by pracovat s tématem, které je "žhavé" jak pro tvůrce, tak zároveň i pro diváky. Snažíme se o to, aby nevznikalo primárně jen divadlo hezké a vtipné, ale aby navíc bylo i trochu "chytré" a podněcovalo k dalšímu přemýšlení, případně k následné debatě nad viděným. Je samozřejmě potřeba, aby občas vznikla nějaká inscenace, která vychází z klasického titulu, třeba *Dlouhý, Široký a Bystrozraký*, nebo *Broučci* a bude se hrát na velký sál a bude to taková sázka na jistotu. Vy pak víte, že ji vždycky budete mít prodanou, že o ni vždycky budou mít školy a školky zájem a že na tom repertoáru vydrží dlouhou dobu a bude vydělávat peníze. I v těchto "diváckých" titulech ale hledáme nový nebo rozvíjíme původní přesah, aby nebyly, jak jsem už říkal, jen hezké, milé, vtipné. Myslím si, že společným jmenovatelem našich inscenací je vždy pokus o nějakou trošičku složitější dramaturgii, o přesah. Může se stát, že na některou věkovou skupinu to téma

nepromluví v plném rozsahu, ale je důležité myslet i na to, že do divadla s nimi chodí také jejich rodiče a pedagogové. A mně připadá dobré, když inscenace mají víc vrstev, které různí lidé různého věku vnímají rozdílně a rozdílně k nim promlouvají. Myslím, že zrovna takový *Šťastný princ* je dobrým příkladem, je to inscenace pro diváky od 5 až do 100 let, mezigenerační. Tam si každá věková skupina najde své téma. Pro úplně malé děti, třeba tříleté, pro které ještě představení ani není určené, ale které občas přijdou s rodiči a staršími sourozenci, pro ty jsou to nádherné vizuální a zvukové obrazy, kouzla. Dospělí jsou zase na konci dojatí a pláčou, protože intenzivněji vnímají samotný příběh, jeho tragičnost a nesmrtelnou současnost.

Před nástupem do divadla jste neměl velkou zkušenost s loutkovým divadlem, co Vás na této práci baví?

Jsme vlastně oblastní divadlo pro děti a mládež a kontra k tomu je v Kladně oblastní činohra MDK. Slovo „oblastní“ nás, oba soubory, zavazuje k místním občanům, ke kontextu Kladna jako specifického místa se specifickými diváky. My ale naštěstí můžeme využívat, podle mě, mnohem víc výrazových prostředků než činoherní soubor a pracovat se širším spektrem témat. Děti přicházejí k nám do divadla bez jakéhokoli očekávání. Kdežto dospělí kladenští diváci jdou do činohry často s nějakým očekáváním. Mají představu o tom, jak by daná inscenace měla vypadat, jak by měla být udělaná, jak by měly vypadat kostýmy, jak by měly a neměly být používány vulgarismy a tak podobně. Zatímco k nám přicházejí děti od zhruba 3 let, které jsou divácky úplně „čisté“ a nemají žádný předsudek a žádné očekávání. A já mám tím pádem pocit, že my jsme v té tvorbě úplně svobodní. Záleží jen na tom, jestli je to dobré nebo špatné divadlo. Na ničem jiném. A zjišťuji, že je to pro nás ohromná deviza, ohromná svoboda. Ano, na představení

s dětmi chodí i dospělí, ale samotná spontánní reakce dětí je pro dospělé směrodatná při hodnocení inscenace. Alespoň to tak z mé dosavadní zkušenosti většinou bylo.

Divadlo Lampion má poměrně velkou nabídku doprovodných programů a off-programu. Jak důležitou složkou pro Vás tyto aktivity jsou? Přemýšlíte o nich již při sestavování dramaturgického plánu?

Ano, částečně na to myslíme, ale vzniká to dost živelně. Off-program je zaměřený primárně na dospělé nebo starší diváky. Je to tak, že já, Lucie a lektorka Dominika Prokopová, sledujeme současné „alternativní“ projekty, které vznikají. Ať už na DAMU, třeba v rámci festivalu *Proces* na klauzurách, nebo projekty různých nezávislých umělců. Projektům, které nám připadají zajímavé, pak nabídneme prostor v Lampionu hrát. Děláme to většinou na zmenšenou diváckou kapacitu, protože lidé na Kladně nejsou na off-program ještě tolik zvyklí chodit. Divácká skupina off-programu se stále buduje. Je to běh na dlouhou trať. Ale je vidět, jak se ta skupina rozrůstá, sice pomalu, ale jistě. Za ty tři roky už čítá třeba 60 lidí, takže my off-program, který je vždycky zhruba pro 30 lidí většinou vyprodáme. Zajímavá věc, kterou jsme tam třeba nedávno měli, jsou *Prefaby* Dominika Migače a Kuby Maksymova. To jsme hráli asi čtyřikrát a bylo to vždycky úplně vyprodané. Takže ten zájem i o undergroundovou divadelní kulturu v Kladně je.

Co se týče doprovodného programu, tam jsou některé věci zahrnuté rovnou, už když dramaturgický plán vzniká. Jsou to třeba různá autorská čtení, spolupráce s Františkem Tichým a Přírodní školou. Ale jinak to většinou vzniká zhruba měsíc dopředu.

Pro mě osobně jsou ty programy hodně důležitou součástí divadla. My chceme, aby Lampion nebyl divadlo, které ráno otevře, zahraje a pak už se tam nic neděje. My si myslíme, že Lampion není jen

divadlo pro děti a mládež, ale je to nějaká kulturní alternativa k "mainstreamu" obecně. Snažíme se pojmout všechny věkové skupiny. To je cílem off-programu. Chceme divákům představit i něco mimo náš repertoár. Přivést jim zajímavé věci, které vznikají primárně v Praze, ale i po celé České republice, na které by se třeba jen tak nedostali. Jsou to totiž většinou nezávislé projekty, které nemají dostatečné PR a nejsou dost vidět, přestože jsou velmi kvalitní. Snažíme se kladenským divákům zprostředkovávat rozhled v alternativní, nejen divadelní kultuře. Zároveň to náš prostor rozžívá i odpoledne a večer. Kromě kulturních akcí se zaměřujeme v rámci off-programu i na vzdělávání a různé workshopy. To všechno snad z Lampionu vytváří jeden z důležitých kladenských kulturních prostorů.

V Divadle Lampion působíte již třetí sezónu, co se Vám za tu dobu podařilo a kde vidíte ještě možnosti ke zlepšení?

Myslím si, že se nám v podstatě začátkem letošní sezóny podařilo vytvořit poměrně silný generační soubor. Máme hodně čerstvých absolventů DAMU a jiných škol, kteří se i mimo Lampion podílejí na hodně zajímavých projektech. Jsou to většinou dost výrazné osobnosti s vlastním názorem na divadlo, které spolu chtějí tvořit. Už se tam neobjevuje taková ta rutinní práce a málokdo si to tam chodí „odpracovat“. Většina lidí to dělá s chutí a se zodpovědností. Záleží jim na tom, aby divadlo, které dělají, bylo kvalitní.

A k tomu, co se nedaří. Občas se stane, že se zhruba jedna inscenace za sezónu nepovede tak, jak člověk čeká. To se prostě stane a bylo by asi zvláštní, kdyby ne. Co vidím jako lehkou nevýhodu, je blízkost Prahy. Ona je to samozřejmě částečně i výhoda, například kvůli off-programu, ale na Kladně pak nevzniká to, co vzniká třeba v Českých Budějovicích nebo v Liberci. Není tu ta pevná komunita herců a dalších zaměstnanců, kteří se v daném

městě usadí a kulturu tam spolutvoří a zároveň v ní žijí. Náš soubor tvoří lidé, kteří v Kladně pracují, s jeho kulturou nějakým způsobem souznějí, ale žijí v Praze, kde také tvoří. Takže jsou trošičku odpojení od toho zbylého, mimodivadelního kladenského dění a mimo představení nebo doprovodný program se moc nepotkávají s diváky, obyvateli města. Většina z nás jsme tedy takoví pražští „externisté.“ Na druhou stranu si myslím, že je dobře, že většina našich herců se podílí i na projektech mimo Lampion a mimo Kladno, neupadají tak do rutiny a pořád do tvorby přinášejí nové podněty.

Jaké jsou plány do budoucna?

Já si myslím, že jsme něco nastavili, a ještě je brzo to hodnotit. Třeba, jak jsem říkal, na off-program se diváci nabalují pomalu, ale čím víc jich je, tím víc ho rozšiřujeme. A ještě jsme určitě nedosáhli pomyslného vrcholu. My sami jsme například vytvořili jen jednu off-programovou inscenaci pro dospělé. Tou je *Stín kapradiny*. My jsme na začátku nastolené cesty a teprve ji prověřujeme. Výhled do dalších minimálně tří let je tuhle cestu dál rozvíjet a dál v ní pokračovat a pak ji zpětně zhodnotit. Máme za sebou jenom dvě naše sezóny a jedna z nich navíc byla „koronová“. A to je ještě strašně málo.

Máte pocit, že se už Lampion v očích veřejnosti mění?

Stačí se podívat na titulek v posledním Loutkáři u recenze na *Stín kapradiny*. *Divadlo Lampion pod uměleckým vedením Lucie Radimerské utěšeně vzkvétá*. A to je samozřejmě velmi hřejivé. Už jen to, že se o nás píše v odborných periodikách, je super. O Lampionu se bohužel delší dobu moc nepsalo a ani se o něm nemluvalo. Divácká komunita je čím dál víc ustálená, což taky vnímám pozitivně. Začínají vznikat skupiny lidí, které chodí

pravidelně a skoro na všechno. Znají se s námi, baví se s námi po premiérách, chodí na všechny doprovodné akce a od nich máme přímou diváckou zpětnou vazbu. Zásadní diváckou komunitu samozřejmě také tvoří školy a školky, které jsou na Lampion navázány často. Je důležité říct, že Divadlo Lampion funguje už desítky let. Nám se běžně děje to, že rodiče, kteří s dětmi dnes do divadla chodí, tam jako malí sami chodili. Ta tradice je dlouhá. Potkali jsme se s několika rodinami, které nám říkaly, že do Lampionu vždycky chodily, ale třeba jen dvakrát do roka, hodně sporadicky. Ted' chodí pravidelně a Lampion se stal jedním z jejich nejoblíbenějších míst na Kladně. Může to znít chvástavě, ale když člověk slyší něco takového, je to pro něj ta nejcennější recenze. Protože tohle je náš cíl, vytvořit kulturní prostor, který bude spojovat různé skupiny lidí, které s ním nějak srostou a budou k nám chodit pravidelně a budou se tam cítit dobře.

Říkáte, že se o Lampionu nemluvilo a nepsalo. Znal jste jej vůbec před touto nabídkou?

Znal jsem ho hrozně málo. Byl tu v angažmá náš kolega herec a režisér Jirka Hajdyla, se kterým jsem předtím dvakrát spolupracoval v Divadle Puls a přiznám se upřímně, že jsem v Lampionu do té doby byl jen na jednom představení. S čistým srdcem říkám, že jsem do toho divadla šel s tím, že jsem o něm skoro nic nevěděl. Samozřejmě, jakmile mi Lucie tuhle práci nabídla, tak jsem si o něm začal zjišťovat vše, co šlo. Prošel jsem si a prostudoval repertoár, ale ty inscenace jsem neviděl, protože jsem samozřejmě neměl přístup k záznamům, což jsem samozřejmě doháněl hned po nástupu. Ale ta předchozí znalost tam opravdu nebyla. Co na to říct, asi to odpovídá mému tehdejšímu neohroženému životnímu období, bylo mi 22. Ano, to, že nám Honza Krafka, bývalý jednatel kladenských divadel, tu příležitost

dal, byla velká střela do neznáma. Snad udělal dobře. Asi to byla velká odvaha. S Lucií absolvoval několik pohovorů, ale mě neznal vůbec, dal jí plnou důvěru a řekl jí, ať si vybere na pozici dramaturga, koho chce. Někoho, s kým se jí dobře pracuje. A Lucie si vybrala mě.

2.3. Rozhovor s režisérem Matějem Formanem

Matěj Forman se narodil jako jedno z dvojčat Věře Křesadlové a Miloši Formanovi. Vystudoval VŠ UMPRUM – filmovou a televizní grafiku. Věnuje se divadlu, působí jako ilustrátor knih, příležitostný filmový herec a také jako pořadatel výtvarně zaměřených workshopů. Se svým bratrem Petrem založil *Divadlo bratří Formanů*, které nastudovalo např. inscenaci *Barokní opera* – inspirovanou českou lidovou zpěvohrou z 18. století. Před rokem 2000 se Formanové pustili do přestavby nákladní lodi v loď divadelní, pokřtěnou na loď TAJEMSTVÍ. Další významnou inscenací byla *Kráska a zvíře*, která se uváděla na scéně Národního divadla. Za tuto inscenaci získal Matěj Forman Cenu Alfréda Radoka v kategorii scénografie. Spolupracuje také s divadlem Minor a divadlem Lampion. (Divadlo Lampion: Soubor, 2020)

Nové umělecké vedení Vás oslovilo na spolupráci před sezónou 2018/2019 a vy jste souhlasil. Co Vás přesvědčilo?

Za tuhle otázku jsem velmi vděčný. Protože jak ta otázka padla, tak se mi vybavil ten moment, kdy jsme se potkali poprvé někde v kavárně. Lucka mi to dovyprávěla a Matouš seděl vedle a díval se na mě a mě přesvědčily ty jejich rozzářené oči. Ale vážně. Já jsem od první chvíle věřil, že pro ně je to strašně důležité, že budeme spolu pracovat. Že o to moc stojí. A bylo za tím cítit to nadšení. Že do toho jdou naplno – do té pozice, do té funkce. To jejich nadšení a ta upřímnost, to mě přesvědčilo.

A volba titulu už probíhala společně?

No, to bylo zajímavé. Oni tenkrát vnesli do sezóny podtitul Malý/Velký hrdina a nejdřív tam padla *Alenka v Říši divů*. Já jsem si to přečetl. Já jsem málo čtivý a tehdy poprvé jsem to četl poctivě. Ale když se o té knížce mluví, tak každý, kdo vnímá literaturu, přizná, že je to sice považované za dětskou literaturu, ale ono je to zvláštním způsobem snové a surrealistické. Je to možná podobné *Fimfáru*. Jako malý kluk jsem tomu nerozuměl, ale poslouchal jsem ty desky do nekonečna, protože je v tom něco, co člověk vnímá i jinak než jen ušima a rozumem. Ale do té Alenky jsem se prostě nezamíloval. Tak jsem je poprosil, ať hledají, že taky budu. A v rámci nějaké dlouhé cesty dolů na jih, do Itálie, nebo kam jsem to tenkrát jel, jsem byl asi 15 hodin v autě, a tak jsem si nakoupil CD, protože bych to nestihl načíst a naposlouchal jsem si nemálo hodin všech možných namluvených pohádek. Od českých počínaje, co jsem zvládnul a co se taky dá koupit, sehnat. A vrátil jsem se k CD pohádek Oscara Wilda *Šťastný princ a jiné pohádky* a všechny jsem je poslechl. Jednak se mi vybavilo takové dojetí nad povídkou, kterou jsem dělal nebo chtěl dělat už na vysoké škole, v rámci nějakého úkolu na ilustrace – to byl *Sobecký obr*. A pak přišel *Šťastný princ* a mně se znova vybavilo, že jsem ho taky chtěl dělat na vysoké škole. A je to teda blbý jít do projektu pouze z důvodu dojetí, ale u mě to byl ten případ.

Čím pro Vás byla práce v Lampionu specifická, čím se odlišovala od Vaší další práce?

Já musím přiznat, že já vlastně nemám příliš mnoho zkušeností z pozice režiséra. V pozici režiséra jsem dělal operu ve Státní opeře, tak to bylo opravdu výjimečné. Člověk v tom velkém procesu odkryje a odhalí několik věcí, které s tím souvisí. Ta zkušenost je

dobrá, ale není to pro mě věc rutiny. Takže já jsem opravdu do Lampionu šel jako úplný režijní začátečník, ale zase jsem měl takový pocit, že když se to zvládlo v té Státní opeře, kde má člověk na starosti ještě víc lidí a ještě víc věcí, tak že bych se toho nemusel tak bát. Takže velké srovnání Lampion a jiné spolupráce moc nemám.

Narazil jste při práci na nějaké limity nebo Vám zdejší prostředí nabízí nějaká pozitivní specifika, která jinde nenajdete?

Já bych nejdřív řekl takové negativní specifikum pro nemálo kamenných divadel, které je dobré mít na paměti. Nejen asi pro lidi, kteří pracují jako režisér, ale i pro lidi kteří píšou o divadle anebo v tom prostředí pracují. Kamenné divadlo má obrovské výhody v tom, jak je stabilní a jaké zázemí umí vytvořit a má nějaký zaběhnutý mechanismus. Takže člověk přichází do určitého řádu, který mu pomáhá. Ale ten řád taky strašně unavuje lidi. Ta rutina, to opakování se – v tom zkoušení, hraní představení – je to prostě únava. Ty nezávislé soubory mají jiné starosti, ale tohle jim nehrozí často. Protože při cestování s divadlem nebo s cirkusem nebo s nějakým cirkusodivadelním představením člověk zažívá tu vzrušení a těch změn je tolik, že ta rutina se nedostaví tak rychle.

To není jen specifikum Lampionu, ale stát na začátku práce, nebo ráno na začátku zkoušky a mít před sebou nastoupenou jednotku nadšených, dychtivých, neunavených lidí – mladých nebo starých – je v tom kamenném divadle trošku zázrak. Určitě jsou momenty v každém divadle, kdy to jde lépe a kdy hůře. To není kritika Lampionu jako takového, ale musí se s tím počítat, že vzbudit vášně nebo zápal u lidí v provozu kamenného divadla je někdy těžší než u lidí, kteří přicházejí odkudsi a jenom na chvíli. A teď ta pozitiva. Já jsem měl štěstí. Sešlo se to tak, že když jsem nastoupil, tak větší

část souboru byla nově nastoupená. A byli to lidé, kteří vstupují do nějakého angažmá, do nějakého příběhu, do nějakého očekávání, a to je vždycky velký přínos. Ve všem. Když máte v práci nového zaměstnance, tak se taky nebude ošívát nad tím, že má občas umýt nádobí nebo vytřít podlahu. A myslím si, že to tam zahrálo velkou roli. A taky to, že Lucie s Matoušem se osobně angažovali. Já vím, že na konci léta, než začala sezóna bylo soustředění, kam jsem nakonec nemohl přijet. Ale imponovalo mi to, že to není povinné ani nutné ani přikázané, a přesto se zorganizuje něco, co má vlastně dopředu vložit mezi lidi nějakou důvěru a ten společný zážitek víc než ty pracovní vztahy.

Vyhovovala Vám spolupráce s dramaturgem Matoušem Danzerem a s hereckým souborem Lampionu?

Matouš chudák dostal takovou nevděčnou roli, protože já jsem si to připravoval dramaturgicky s Radkem Malým. Radek Malý psal texty písní a zároveň mi pomáhal v určitém momentu sesumírovat ty myšlenky, takže jsem v této části práce byl spíš v kontaktu s ním. Matouš to přijal hezky, i když jsem si říkal, jestli ho to třeba nebude mrzet, ale on správně uchopil to, co už nikdo kolem neuchopil. On dbal na čistotu výrazu, na logiku některých vyjádření a na to byl výborný. Já jsem si ani nevšiml, že on na každé zkoušce tohle hlídá a až pak přišel a párkrát mi připomněl: „Ale tady se říká tohle a ono potom dál by to nedávalo smysl.“ A tím to čistil. Udělal vlastně takovou cizelérskou práci po nás s Radkem. A v tomhle směru se nám pracovalo dobře. A pak je vždycky fajn, když někdo kreativní vymýšlí doprovodné texty, což byl také Matouš. Do programu, do pozvánky. I nad tím se člověk musí zamyslet, aby to nebylo tuctové.

A soubor Lampionu... My jsme na konci léta přenesli to zkoušení k nám do Papíren. Do takové provizorní zkušebny, kterou

máme. Já jsem byl rád, protože když člověk nemá komfort divadla, ani zázemí, tak možná ta partyzánská činnost je taková živější. I když to nebylo potřeba v té situaci, kdy byl soubor mladý a nový a svěží, tak i přesto jsem cítil, že vytržení z divadla tomu prospělo. Já si obecně myslím, že je strašně zajímavý vztah režiséra, ředitele divadla, dramaturga divadla s herci. V tom smyslu, že všichni by asi chtěli být přáteli. Je tam i předpoklad, že by mohli být, když třeba nejsou generačně strašně daleko od sebe, ale pořád tam podvědomě platí nějaká hierarchie toho, co dělá divadlo divadlem od shora dolů nebo odspoda nahoru. Takže to jemné překračování hranic já vnímám hodně. Ne, že se s někým po premiéře, s prominutím, někde společně opijeme a všechno si to řekneme a pak se deset let nevidíme, ale když při určitých okamžicích cítím, že nastane takový jemný zlom nebo posun. Není to vůbec nutné, není to vůbec povinné, ale je hezké hledat to v každém individuálním vztahu. A já vím, že to tady s lidmi v Lampionu mám. S některými víc, s některými míň. Umím si i představit, že někteří nejásají radostí, když mě vidí, ale skoro bych doufal, že to bude minimum anebo ve velice únosné míře.

Jste domluven na další spolupráci. Proč jste se rozhodl s Lampionem dlouhodobě spolupracovat? A jak probíhal výběr dalšího projektu?

Lucka si ten titul přinesla od produkční pražského filharmonického orchestru FOK. Takže na první schůzce jsem byl já, Lucka a paní produkční. To pozvání tedy přišlo od ní. Ale myslím, že když si ten projekt nebo to téma vybrala, nebo když komunikovala s FOKem, že začala myslet na mě. Že jí to napadlo. Pozvání přišlo tedy opět ze strany Lampionu. Já jsem se rozhodl v tu chvíli, ne že bych si myslel, že Lucka změnila nadšení, i když po té době co pracuje v Lampionu, už to vidí třeba taky trochu jinak, ale já jsem se

rozhodl hlavně pro to téma. Nebo ani ne téma, ale pro to samotné dílo té Rybovy Mše. Protože já jsem to nikdy neviděl v nějakém extra velkém koncertním provedení. Když to dávají na Vánoce v televizi a hraje to Český národní symfonický orchestr z Rudolfiny, tak mě to ani moc nebere. Nejkrásnější zážitek s Rybovkou jsem měl na půlnoční mši kdesi v malém kostelíku na Hanspaulce u sv. Matěje, kde to zpívali místní lidi, kteří se to učili nějakou dobu a učili se to zřejmě pod velice dobrým hudebním dohledem, takže to najednou znělo. Byly tam ty nástroje, které si mohli na malém kůru dovolit, ale ta hudba byla neuvěřitelně krásná. Ty polohy v tom najednou zazněly. Pak mě také hodně překvapila osobnost Jakuba Jana Ryby a najednou mi to přirostlo k srdci, když jsem se o tom začal trochu víc dozvídat. A teď, když už to připravujeme, tak vím, že to dramaturgicky není napsané pro divadlo. Přitom člověk nemůže vytrhávat tady árii, tady mezihru. V hudbě se to dělá těžko a ani se mi to dělat nechce. Takže upřímně řečeno, tahle práce je úplně jiná. *Šťastného prince* jsme si tak svobodně domýšleli a vytahovali jsme si z příběhu, co je pro nás hezké a důležité a přidali jsme si postavu Lampáře, protože nám najednou přišlo hezké povýšit nějakou postavu nad ten příběh. A takřka z něj udělat téměř takového Pánaboha, když to tak řeknu. A u té Rybovky to musíme vzít tak, jak to je, teď do toho vpasovat život, který je spíš kolem toho, co se tam děje. Ale to, co se tam děje, to je tak jednoduché – když si dva pastýři, a potom i ostatní, říkají: „pojdte do Betléma, pojdte do Betléma“ a to se opakuje pořád dokola. A taky jsem se dozvěděl, že to má sice liturgickou strukturu a zároveň to nebylo používané, protože pro církve to v té době nebylo úplně přijatelné. Takže ten řád toho představení, kusu, díla je postavený na něčem jiném než na dramaturgii, kterou člověk drží, když vymýšlí divadlo. A hudebně... když řeknete muzikantovi: „Co Rybovka?“ tak každý řekne: „Jo, to hrajeme každý rok támhle

a támhle a támhle. To umí všichni nazpaměť.“ Hudebně se tedy zdá, že je to napsané pro velice vnímavé hudebníky, ale je to vlastně jednoduše proveditelné. A teď je to takový krásný úkol to udělat tak, aby z toho vyplulo všechno hezké.

Cítíte Vy osobně nějakou změnu ve vnímání divadla Lampion kolegy z divadelního oboru, z odborné veřejnosti v posledních letech?

Já myslím, že míříte těmi otázkami dobře. K tomu, co Lampion vlastně znamená. Je to kousek od Prahy, takže lidé z Prahy by tam mohli jet, ale mají toho v Praze tolik, že tam spíš nepojedou.

Já jsem bohužel žádnou reakci na Divadlo Lampion v okolí nezaregistroval, ale za sebe jsem samozřejmě pochopil, že je to přesně ten typ divadla, který, v tom nejkrásnějším slova smyslu, otročí poslání divadla pro rodiny, pro děti a že je velký úspěch, když jednou za čas zahrají v sobotu, v neděli v podvečer pro rodinné publikum a ti lidé na to přijdou. Kéž by chodili i z širšího okolí, ale chodí ti z Kladna. A já to opravdu považuji za nejtěžší stanici pro herce tam vydržet a dělat to poctivě. Protože hrát jednou dvakrát pro děti a vidět je, jak se jim to líbí, to je super, ale dělat to každý den ráno v devět hodin a pak zkoušet a pak zase a pak zase a mít na repertoáru deset věcí pro děti, to je náročné. Bylo by dobré, kdyby tím prošel každý. A trochu si myslím, že Lampion je taková líheň, nebo spíš průchozí stanice. Jak já to pozoruji, tak pokud dívky neodejdou na mateřskou, tak dřív nebo později odejdou někam dál. Kluci samozřejmě taky. Já myslím, že je velký kumšt udržet úroveň toho divadla vysoko, ve smyslu nasazení, repertoáru a zároveň nepodlehnout skepsi, že to nemá smysl. Protože to má smysl. Protože to nikdo nevidí, když odchází, těch 50, 60, 100 dětí co se v nich po té hodině odehrává. To musí člověk prostě věřit, že to pro ně něco znamená, že to smysl dává. A dokud

tam člověk v tom divadle dělá aspoň s tím malým vědomím, že to funguje, tak má šanci to přežít a vydržet.

2.4. Rozhovor s herečkou Kristýnou Dámovou

Kristýna Dámová pochází z Hradce Králové. Vystudovala herectví na katedře alternativního a loutkového divadla pražské DAMU. Po dokončení studií se věnovala pouličnímu divadlu a různým nezávislým divadelním projektům. Je stálou členkou kladenského divadla Lampion. Dlouhodobě spolupracuje také se souborem Geisslers Hofcomoedianten. Věnuje se pohybu, zpívá v kapele, a pokud zrovna není v divadle, věnuje se své rodině. (Divadlo Lampion: Soubor, 2020)

Jak dlouho jste členkou souboru Divadla Lampion a které umělecké vedení jste zažila?

Do divadla Lampion jsem nastoupila v roce 2011 a v roce 2014 jsem šla na mateřskou dovolenou. Po ty tři sezóny, co jsem tam byla, působila v divadle jako umělecká šéfová Zita Morávková. Během tohoto období byla v divadle taková prima atmosféra a práce byla velmi příjemná. Sešla se tam parta kamarádů, spolužáků, kteří už tam byli dlouho a bylo to takové rodinné divadlo. Než jsem odcházela, tak se tam vinou různých událostí změnilo vedení a nastoupil na pozici uměleckého šéfa obou divadel Daniel Příbyl. Tím, že vedl oba soubory měl tu pozici dost roztříštěnou. Za jeho vedení jsem tam byla jednu sezónu. On měl hodně jasnou představu o dramaturgii a vedení divadla, ale lidsky jsme si po pravdě moc nesesdli. Někteří lidé odešli a hodně se obměnil soubor. Pak jsem šla na mateřskou a během dalších čtyř let se začali ve vedení měnit různí lidé. Braňa Mazúcha jsem ani nezažila a moc nevím, co se v divadle dělo. Občas jsem měla nějaké zprávy od kolegů.

Do Lampionu jsem se měla nejdříve vrátit až od této sezóny 2019/2020, ale nebyla jsem si jistá, zda nové vedení se mnou počítá. Začala jsem zjišťovat, jak se situace má. Uměleckým šéfem byla v té době Lucie Radimerská, kterou jsem vůbec neznala. Ozvala jsem se jí a Lucii se to hodilo a zeptala se mě, jestli bych nemohla nastoupit už tehdy, tedy loni v květnu – právě do sezóny 2018/2019. Nastoupila jsem a přezkoušela jsem inscenace *Broučci*, *Šťastný princ*, *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* a *Myši patří do nebe*.

Pokud byste měla srovnat současné umělecké vedení s předchozími, v čem vyniká, co by se naopak dalo zvládat lépe?

Mně připadá hodně dobré, že Lucka s Matoušem jsou mladí lidé a že se nebojí nových věcí. Dramaturgie Lampionu je teď velmi pestrá. Oni jdou do věcí, které mohou mít nejistý výsledek a je to dobře, že se toho nebojí. Dělají se inscenace pro malé děti, pro větší i pro nejstarší. Jejich vedení je hodně lidské, hodně s námi mluví. Je to podobný styl jako měla Zita Morávková. Umělecký šéf vybírá lidi, kteří budou vytvářet inscenace. Často jsou to lidé, které zná, nebo jejichž tvorba se mu líbí, a tak je osloví. Po dobu vedení Zity Morávkové tam tvořili její vrstevníci a kamarádi a dramaturgie byla trochu večerníčková. Hráli jsme například *Macha a Šebestovou* a *Opici Žofku*, ale i autorské věci právě Zity Morávkové.

V té současné dramaturgii se objevují inscenace, které pro mě osobně jsou zajímavější. Nevím, jestli je to zajímavé i pro diváckou obec, věřím, že ano, ale pro nás herce to jsou zajímavá témata.

Když se podívám, co by se dalo zvládat lépe, tak vždycky se něco najde. Každý máme nějaké rezervy. Myslím si, že někdy nerozumím tomu, proč si za některými věcmi vedení tak stojí. Například se nazkoušeli *Broučci*, u kterých já jsem nebyla a jen jsem je přebírala. Pro mě jsou *Broučci* ne moc povedené představení, které

nic moc nesdělujte. Já jsem kývla na to, že to přezkouším a až potom jsem je viděla. Zpětně rozumím tomu, že je to titul, ale myslím, že se to nepovedlo a Lucka se k tomu staví tak, že je to dobré představení. Je možné, že chce jen dodávat souboru energii anebo si to možná opravdu myslí. Já to nevím a vědět bych to chtěla. Myslím si, že když je umělecká šéfka, tak by měla mít nějaký vyhraněný názor a mně připadá, že se jí líbí všechno. Myslím si, že by si měla pevněji stát za nějakými věcmi.

Která z inscenací sezóny 2018/2019, které jste dozkoušela, Vás nejvíce oslovila?

Nejvíce mě baví asi *Myši patří do nebe* a *Dlouhý, Široký a Bystrozraký*, ale i *Šťastný princ*. Každé to představení je jiné. Baví mě, že jsou to představení loutková. Co se týče těch dvou menších inscenací – *Myši patří do nebe* a *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* jsou inscenace, které by se podle mě měly dělat v loutkových divadlech. Kladou velký důraz na práci s loutkou a mají zajímavá témata. Téma smrti v *Myších* je neskutečně zajímavé a je dobře zpracováno. Báječné je i to, že si děti mohou po představení jít zahrát na scénu. Je to hravé, obrazotvorné a hodně mě to baví. *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* je inscenace, která je hravá v něčem jiném. Tam jsou loutky, ale zahraje si tam i herec a je to velmi nápadité, herectví je hodně stylizované a představení je odlehčené aniž by ztratilo své téma, které tam je. Vzala jsem na to své děti a ony si z toho pamatují spoustu věcí a moc se jim to líbilo. Tyto dvě inscenace mně připadají nejlepší z toho, co se teď v *Lampionu* hraje. Já mám ráda malé formy, když je tam pět herců a je to svižné. A *Šťastný princ* je krásně výtvarně zpracovaný, je to celosouborový projekt, který se tam v tomto rozsahu vlastně nikdy nedělal. Matěj je velmi precizní. Většina režisérů, když vytvoří nějaké představení, tak ho pak nechají být, a když se to přezkušuje, tak u toho leckdy ani

nejsou. Matěj s tím představením žije a nenechá ho být. Kdyby se totiž na toto představení vykašlal, tak se to rozpadne. Tady je potřeba být přesný a precizní. S Matějem je prý to zkoušení náročné, ale myslím, že to ten herec zažít má. Na výsledku je to vidět. Je to hezké rodinné představení.

V čem jsou pro Vás inscenace Lampionu specifické ve srovnání s Vaší další prací?

Mám ráda loutky a loutkové divadlo, a proto dělám divadlo pro děti. Myslím, že je dobré mít k tomu i něco dalšího. Činoherní divadlo si myslím moc neumím a tolik mě nebaví. Baví mě mnoho možností, které nabízejí loutky. Nebo herecká stylizace. Za éry Daniela Přibyla začaly loutky z inscenací mizet a do Lampionu se brali lidé, kteří s loutkami neměli žádnou zkušenosti. Bála jsem se o směřování divadla, že loutkové divadlo umře. Připadalo mi, že loutkám přestali tvůrci věřit. Ale nové vedení loutkám věří a daří se jim tvořit skvělé svěží loutkové inscenace. Není to večerníčková tvorba, a i když nás to bavilo, tak jsme hráli věci, které si děti mohou pustit v televizi, ale tu současnou tvorbu, to si nikde nepustí. To jsou nové příběhy, případně nově uchopené příběhy, a jsou nápadité. Myslím, že teprve teď se Lampion začíná vyrovnávat divadlům jako je Naivní divadlo nebo Divadlo Drak. Já teď cítím, že potenciál tam je. Není to o hercích, jestli jsou horší nebo lepší, ale musí se zvát invenční lidé, kteří vytvoří svěží nové inscenace. Jakub Maksymov dělá výborné věci, Jirka Jelínek je záruka jakési tváře představení a Matěj Forman je jistota sama o sobě. Já jsem teď s výběrem tvůrců zatím spokojená.

Cítíte nějakou změnu ve vnímání divadla kolegy z oboru, z odborné veřejnosti v posledních letech?

Řekla bych, že divadlo Lampion je takové prokleté. Nevím, zda někdy bylo na úrovni ostatních divadel, které jsem zmiňovala, protože neustálé měnění vedení a nepodpora radnice přetrhávají kontinuitu a navazování na tradici. Což mělo vliv na to, že se tam uváděly i horší inscenace a díky tomu nebyl Lampion ostatními divadly uznáván. Teď mám pocit, že to začíná fungovat, že se o divadle víc ví. Na festivalu Mateřinka vyhrála inscenace *Myši patří do nebe* dvě ceny, divadla nás zvou na festivaly, my máme svůj festival, a to je super. Lampion nikdy asi nebude takový jako Drak, nemá takovou historii, ale už se o nás minimálně ví, že existujeme, což dřív nebývalo. V příští sezóně budeme uvádět velmi zajímavé tituly a já věřím, že se povedou zas zajímavé inscenace.

Co byste Lampionu přála do dalších let?

Přála bych Lampionu, aby se to tam uklidnilo, aby tam mohla být tvůrčí atmosféra, aby tam byl někdo, kdo to bude stabilizovat. Přála bych mu, aby se čím dál víc dostával do loutkářského a divadelního povědomí. Aby to nebyl ušmudlaný Lampion někde vzadu, protože si myslím, že na to to divadlo má. Bylo by fajn, kdyby tam dvě, tři, čtyři sezóny vydržel stálý soubor se stálým vedením a kdyby na tvorbu byl klid.

2.5. Rozhovor s lektorkou Dominikou Prokopovou

Dominika Prokopová je studentkou magisterského oboru Dramatická výchova na pražské DAMU a absolventkou magisterského oboru učitelství estetické výchovy na Masarykově univerzitě v Brně. Dříve pracovala např. jako pedagožka volného času v pražském domově pro seniory, či jako pedagožka na ZUŠ Stodůlky. Nyní působí jako lektorka edukativních programů České

filharmonie a FOK pro děti a mládež a vede workshopy v Divadle Na zábradlí. V Divadle Lampion působí od roku 2017 jako divadelní lektorka, podílí se na doprovodných akcích a vede dramatický kroužek. Pod jejím vedením bude nově v Divadle Lampion vznikat Centrum dramatické výchovy, které bude vytvářet vzdělávací programy primárně pro pedagogické pracovníky. (Divadlo Lampion: Soubor, 2020)

Od roku 2017 působíte jako divadelní lektorka v Divadle Lampion. Jaké byly zdejší doprovodné aktivity před Vaším příchodem?

Já můžu čerpat informace z toho, co jsem se dozvěděla od tehdejší dramaturgyně Heleny Kebrtové, a především od tehdejší produkční Julie Válkové, které mě informovaly, jak to do té doby v Lampionu probíhalo. Žádný předchozí divadelní lektor tam nebyl. Tuším, že některé předchozí kolegyně dělaly před představeními něco jako dramaturgický úvod. Probíhaly tu výtvarné dílny, protože Divadlo Lampion vždy mělo svou výtvarnici. A to je z toho, co vím, asi všechno. I když vím, že tam byly i další pokusy. Lampion třeba dostal „za úkol“ být na dnech Města Kladna, tak se vymyslel nějaký program. Ale nebyla to systematická divadelní edukace. A také předtím, než jsem nastoupila, probíhaly příměstské divadelní tábory. To byla první věc, co jsem měla na starosti. Nejdříve jsme dodělali katalog a pak jsem byla lektorka tábora.

Já, jako lektorka, jsem byla přizvána, protože byla nějaká touha po změně. Aby se i v Lampionu ukázalo, že divadelní lektorství má svůj smysl a že je potřeba nějakým způsobem diváky vzdělávat, připravovat na divadelní zážitek a pracovat s tím zážitkem dál.

Když mě přijali, tak jsem začínala jako externista. Tou dobou jsem působila i jinde a byli jsme domluveni s vedením, že povedu divadelní dílny k inscenacím, povedu dramatický kroužek a budu se

rozkoukávat, s jakou komunitou mám tu čest. Těch dílen bylo ve srovnání se současností opravdu málo, ale tím, že jsem ještě pracovala jinde, tak to bylo až až. Každopádně jsme zkusili vypsát dramatický kroužek, jestli by byl zájem a ukázalo se, že obrovský. Vytvořila jsem čtyři skupiny dětí od 7 do 15 let.

Ten první rok byl hodně zkušební. Musela jsem zjistit, co ta komunita chce, musela jsem seznamovat děti i rodiče se svým způsobem práce, aby vedení zjišťovalo, jaké to je, mít lektora.

Vnímáte změny v přístupu po nástupu nového vedení v sezóně 2017/2018?

S příchodem Lucie a Matouše se samozřejmě změnilo mnoho věcí, ale jedna zcela zásadní pro člověka, který má to srovnání, bylo to, že tam najednou někdo opravdu fyzicky byl přítomen každý den. Já jako externista jsem tam sice jezdila jednou, dvakrát týdně, tak to možná ode mě tolik nevyzní, ale i tak jsem to vnímala. Předtím tam byla produkční v kanceláři a občas samozřejmě dramaturgyně. Ta tam taky jezdila, co to šlo. Braňo samozřejmě věděl, co se děje, byl v kontaktu, ale nebyl tím typem uměleckého šéfa, který by tam byl každý den. A asi tam ani nemohl být vzhledem k dalšímu vytížení. A Lucie s Matoušem nastoupili s tím, že do toho jdou na plno, na sto procent. Že je to teď ta jejich náplň a že tam budou každý den od rána do večera. Že se budou s těmi lidmi bavit, zjišťovat s čím pracují, zjišťovat do čeho vkročili. Ten obrovský obrat byl pro mě za prvé zájem, protože se chtěli bavit a člověk s nimi může i teď všechno konzultovat. Navíc se přišli podívat na mou dílnu, přišli se podívat, co dělám. A najednou tam byla obrovská vlna kooperace a společného vytváření a komunikace o tom, s jakou komunitou pracujeme a jak to uděláme. Já jsem zase mohla využít toho, že už jsem trochu znala rodiče a mohla jsem si vytvořit nějaký seznam kontaktů na lidi, které by naše akce mohly zajímat. Já jsem za tu

změnu opravdu ráda, protože mám najednou mnohem víc příležitostí a je tu větší prostor pro názor lidí. Musím říct, že když jsem něco potřebovala předtím, tak jsem mohla Braňovi zavolat a samozřejmě to řešit, ale většinou jsem komunikovala s Helenou Kebrtovou, která byla velmi otevřená a velmi vstřícná, ale pro mě opravdu potom nastal úplný zlom, když se ukázalo, že ten lektor má v Lampionu svoje místo, a to opravdu podpořila Lucka. A pak mě i přijala na úvazek. Já jsem se začala podílet i na dalších věcech. Trošku třeba na dramaturgii a produkci off-programu. Ale bylo potřeba si obhájit v očích předchozího vedení, že lektor je potřeba, a to Lucka udělala. A je dobře, že nové vedení si je vědomo toho, že je potřeba s tou komunitou pracovat.

Vytváříte divadelní dílny k inscenacím, jak tyto dílny vznikají? Spolupracujete při jejich tvorbě s dramaturgem nebo režisérem inscenace?

Jak kdy. Vždycky se snažím už od začátku být u zkoušení, aby člověk měl představu, kudy to půjde. Samozřejmě někdy se stane, že je generálka a hned po tom chce škola dílnu. A tak někdy člověk opravdu potřebuje pracovat s tím materiálem, který má předtím, než ta inscenace vznikne. Mít v ruce scénář, mít zážitek ze zkoušky a vědět, kudy to jde. Vždycky se o tom bavím s Matoušem jako s dramaturgem. My jsme opravdu hodně úzký tým, takže tyhle věci komunikujeme a nějakou představu o té inscenaci vždycky mám. Většinou je to tak, že já vytvořím koncept dílny, konzultuju to s Matoušem a Luckou a vlastně i s kolegyní z obchodního oddělení, která má nejvíce kontaktů na školy a učitele. My pracujeme v takovém tandemu. Ona má na starosti organizační a produkční práci a já tomu dávám obsah. Zná tím pádem i preference škol, takže já dělám někdy dílny i trochu na míru. Vycházím z předlohy, ze života a díla autora, pokud je to existující předloha a hledám

v tom téma odpovídající věku. Pak tu dílnu jednou dvakrát vyzkouším, a ještě ji třeba upravuji.

Spolupracujete s kladenskými školami i jinak, než prostřednictvím dílen?

Rozhodně a čím dál tím víc. Mám radost, jak se to rozjíždí. Já jsem v prvním roce nového vedení zkoušela vyhazovat takové pilotní programy, co to udělá. Jedno byl seminář pro pedagogy: *Jak vzdělávat divadlem*. Ten mě neuvěřitelně překvapil, protože se na něj přihlásilo 55 učitelů. Bylo to neskutečné. Musela jsem nakonec udělat tři. Postupně to krystalizovalo a teď je z toho čtyřhodinový seminář, který jsem třeba měla ve dvou vesnicích u Kladna, což byla velká zkušenost a mám z toho velkou radost. Další pokus pak byla divadelní improvizace pro dospělé. Vytvořila se skupina asi 11 žen, z toho 3 učitelky. Potom tvořím dílny na míru. Protože se stane, že učitel zavolá: „Máme tematicky k tomuto a tomuto dni výročí, potřebujeme dílnu.“ Na to už si začínají také zvykat. A já po těch třech letech už začínám trošku tušit komu zavolat, komu co nabídnout, co by mohlo fungovat, co je žádané i v rámci těch off-programů. Pak spolupracujeme i s externími lektory, třeba s FAKEticky, kteří u nás v loňské sezóně dělali asi 12 workshopů. A pak jsou to individuální věci. Já jsem se se svými skupinami zapojila do *Příběhu našich sousedů* a začala jsem spolupracovat s kladenskou pobočkou Post Bella. Nějak se to časem celé obrátilo a ta kladenská komunita ví, že může zavolat a zeptat se.

Jak funguje dramatický kroužek při Divadle Lampion? Je to klasický dramatický kroužek, nebo je něčím výjimečný právě proto, že je pod hlavičkou Lampionu?

Mám čtyři skupiny. Ta nejstarší skupina se přesunula do činohry, protože už jsou to osmáci, deváťáci a středoškoláci a už mají k činohře tematicky blíž. Já nejsem lektor, který si vezme scénář a podle něj jede, takže moje práce je kombinace všech možných divadelních a dramatických technik. Hodně si zakládám na improvizaci, protože je to pro mě důležitá součást toho všeho, kterou je potřeba zahrnout v rámci nějakého uvolnění a propojení hlasu, těla a pohybu. Teď jsme najeli na systém, že vzniknou dva divadelní tvary za rok. Jsou třeba menší a kratší. Jedno pololetí pracujeme dejme tomu s loutkou, s předmětem, s objektem, s maskou a pak druhé pololetí pracujeme například s básní, s textem, s literární předlohou a tak. Ať se děje, co se děje, snažím se pracovat autorsky. I když to je občas samozřejmě dramatizace literární předlohy, ale vytváříme ji společně a vzniká v rámci nějakého společného kreativního procesu. Máme také soustředění nebo prodloužená setkání. Letos asi nejvýjimečnější počín byl, že s nejstarší skupinou jsme vstoupili do toho příběhu našich sousedů. Skupinu 11 studentů jsem rozdělila na dvě a každý vlastně pracoval s příběhem kladenského pamětníka – umělce. Zkusili si úplně jiný postup – od setkání s ním, nahrávání, po zpracovávání toho biografického materiálu, až ke vzniku inscenace vázané ke kladenskému umělci. Neoddělitelnou součástí dramaťáku v Lampionu je to, že vždy nějakým způsobem pracujeme s loutkami, s objekty, s maskami, a i s hudbou, která je v Lampionu také výrazná. I to se tedy často promítá do naší práce. Zkusili jsme i to, že jsme zkoušeli paralelně stejnou věc jako herci. Děti se mohou podívat na zkoušku a vidí jiné přístupy k tvorbě. Někdy je to i tak, že si nás pozvou tvůrci sami, protože chtějí zkušební publikum

a chtějí slyšet názor. Já se snažím, aby tam děti chodily, aby k tomu divadlu měly vztah. Loni jsme zkoušeli Prapodivné království a Myši patří do nebe. Takže jsme věděli, jak vznikal náš kus a šli jsme se podívat, jak to dělal někdo jiný. A u Myší bylo zajímavé, že ještě, než to děti viděly a byly na jediné zkoušce, tak přinášely podobné nápady, samozřejmě v úplně jiné podobě. A pak měly radost, že o podobných principech jsme se přesně bavili.

Od příští sezóny bude v Lampionu vznikat Centrum dramatické výchovy, jak bude fungovat?

To je velká otázka. V celkové nejisté situaci je to opravdu ve fázi diskuzí a plánů. Nicméně jsem konzultovala se stávající jednatelkou, že o dramatické aktivity je velký zájem a že mám další děti, které ani svou činností nemohu pokrýt, protože jich je moc. A dostala jsem nabídku, že si mohu najít další lektory. Teď by se mohl tedy rozšířit lektorský sbor třeba o 2 až 3 externí lektory a z toho by mohl vznikat i základ pro to, co všechno můžeme zvládnout. Je vždycky lepší pracovat v tandemu. Já mám strašně moc plánů a nápadů a mám ze strany Lucky a Matouše plnou podporu, ale ti zase mají svou práci, ale člověk cítí, že to chce kooperovat s někým dalším. A já teď zjišťuji administrativní pozadí, co bude nejvhodnější pro to centrum udělat, jak to bude nejlepší, jak to zaštitit a dávat dohromady aktivity, o které by se to mohlo rozšířit. Domluvili jsme se s naší výtvarnicí, že by od září vznikl scénografický kroužek, který by byl v součinnosti s mým dramatickým kroužkem. Výtvarníci by se chodili dívat na naše zkoušky, vytvářeli nám scénu na míru a zase by všichni mohli víc nahlédnout do divadelního procesu. Mám i nějaké studenty z okolních středních škol, kteří se na mě obraceli, že by chtěli na praxi. To bych také ráda zavedla. Nebo jsme třeba dělali i besedu se studenty DAMU o tom, kdo chce na DAMU na přijímací

zkoušky, protože tam byli nějací středoškoláci, které to zajímalo a chtěli se vyptat, co to obnáší. Studenti KALD DAMU zahráli představení a potom s nimi diskutovali, jak to vlastně funguje, jak to chodí. Loni jsme také začali dělat přehlídku dětského a studentského divadla. V Lampionu je festival amatérského divadla, ale pořád se tam divně mísili děti a dospělí a moc to nefungovalo. Tak jsme si s kolegyní říkaly, že to oddělíme a udělaly jsme přehlídku dětského a studentského divadla FAD. A opět byl obrovský zájem ze strany škol, které přijedou s představením a pak si se mnou chtějí dát dílnu a reflexi a rozbor. Činnost toho centra by tedy měla být rozdělená na vzdělávání divadlem pro veřejnost – děti, studenty, dospělé a té další nadstavbové nabídky pro školy a dalšího posilování lektorské činnosti například i v rámci externí spolupráce.

Cítíte změnu v tom, jak Divadlo Lampion vnímají obyvatelé města Kladno, například kvůli Vaším aktivitám? Je o návštěvu Divadla Lampion větší zájem?

Myslím si, že to můžu vnímat docela dobře. Přeci jen mám 50 dětí, krát 2 rodiče. A to je docela zajímavý vzorek. Plus učitelé, plus lidi, kteří chodí na představení. A další lidi, kteří chodí na doprovodné nebo i tradiční akce jako je Masopust. U toho je vidět, že třeba další rok přijde více lidí – to je jeden ukazatel. Druhý ukazatel jsou samozřejmě ohlasy lidí. Jak rodičů, tak i lidí, se kterými jsem v kontaktu. To město je vlastně malé a všechno se odehrává v tom centru, takže se k člověku všechno dostane. Dost velký oříšek byl off-program, kdy jsme najednou začali dělat dost alternativní věci. Byli lidé, kteří to obrovsky oceňovali. A zároveň byli lidé, kteří si na to museli zvyknout a nějak to přijmout. Ale taky chodí víc a víc lidí. Myslím si, že to má vzestupnou tendenci a ten zájem je.

Co byste si přála v příštích letech v Lampionu vytvořit?

Přála bych si, aby tam v příštích letech bylo opravdu fungující dramacentrum, které by se ve středočeském kraji hodilo, které může mít pod sebou přehlídku, může spolupracovat s učiteli a studenty, umožňovat praxe, workshopy a semináře a spolupracovat s větším lektorským týmem, tak to by byl za mě ideál.

3.Inscenace divadla Lampion

V poslední kapitole se budu věnovat rozboru inscenací, které vznikly v sezóně 2018/2019. *Šťastný princ, Broučci, Myši patří do nebe, Dlouhý, Široký a Bystrozraký a Prapodivné království*. Zaměřím se na to, co bylo na inscenaci z mého pohledu výrazné, a to v kladném i záporném smyslu slova.

3.1. Šťastný princ

Anotace divadla Lampion – *„Za zdmi krásných paláců, kde se jen tančí, pije a snadno se žije, existuje svět docela jiný. Možná ošklivý, ale dost určitě opravdový. Uprostřed toho světa stojí nádherná zlatá socha prince, který má místo očí drahokamy. Princ shlíží každý den na bídu lidí, kterou za svého života nepoznal. Pomalu se blíží zima a vlaštovky odlétají na jih, až na jednu, jejíž soucitné srdce je nakonec silnější než touha po exotických teplých krajinách. Ale co princovo srdce olověné? Může se také rozeznít láskou a soucitem?“* (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Šťastného prince, podle předlohy Oscara Wildea, zdramatizovali pro Divadlo Lampion Matěj Forman a Radek Malý. Na dramaturgii se spolu s Radkem Malým podílel i kmenový dramaturg divadla Matouš Danzer. Režie se ujal Matěj Forman, který vytvářel i výpravu k inscenaci. Texty Radka Malého zhudebnil Daniel Wunsch. V inscenaci v sezóně 2019/2020 hráli členové souboru divadla Lampion a hosté: František Čachotský, Petra Majerčíková, Matěj Vejdělek, Jakub Hubert, Diana Hauptová, Jiří Šponar, Jan Vejražka, Lukáš Bouzek, Marie Jansová, Jan Pichler, Kristýna Dámová, Barbora Nesvadbová, Marie Švestková, Vera Hejko a Štefanie Šubová. Inscenace vznikala ve spolupráci s Divadlem bratří Formanů. Premiéra proběhla 13. října 2018 a byla první premiérou sezóny 2018/2019. Inscenace je určena pro děti od 5 let. Základní i mateřské školy mohou navštívit divadelní dílnu *Štěstí je...*, která je

určena pro mladší školní věk a je zaměřena na téma štěstí – „*Co je pro jiného štěstí, může být pro druhého neštěstí a naopak.*“ (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Šťastný princ Oscara Wildea je krásný, ale velmi smutný a dojemný příběh. Téma soucitu a obětování se je v dnešní době určitě hodno zpracování a z inscenace je jasné, proč si ho Matěj Forman vybral. Za krátkým pohádkovým příběhem se skrývá mnoho krásných obrazů.

Za svého malého hrdinu si nevybrali autoři dramatizace titulní postavu prince, ale malou vlaštovku. V úvodu představení, ale i v úvodu knižní předlohy, není malý ptáček rovnou obětujícím se hrdinou, ba právě naopak. Vidíme na něm i špatné vlastnosti. Proměnu hlavní postavy může divák sledovat během celého příběhu. Vlaštovka pomáhá Šťastnému princovi obětovat sebe pro druhé a každým dalším dobrým skutkem se mění i ona a obětuje sebe pro prince. V závěru příběhu vlaštovka pro prince položí život. Autoři dramatizace výborně akcentují tento druh hrdinství a ukazují divákům příběh toho, jak se může někdo slabý a malý změnit a stát tím největším hrdinou.

Téma příběhu podporují další složky, které ukazují formanovskou poetiku. Z inscenace je více než patrné, že Matěj Forman je především výtvarník a scénograf. Stejně tak je patrné, že inscenace byla tou nejdražší v sezóně Lampionu, což rozhodně nebylo na škodu. Formanovské obrazy plné magičnosti diváka doslova pohltnou. Inscenaci otevírá pohled do nebes, který je vytvořen pomocí stínohry. Divák hned v úvodu příběhu vstupuje do nadlidského světa, něčeho nadpřirozeného. Stínoher a her se světly využívají tvůrci v inscenaci často, také se v ní pracuje s různými druhy loutek. Kromě papírových plošných loutek jsou v inscenaci i velké marionety. Hlavní hrdinka – vlaštovka – je

vyobrazena také loutkou, která je na tyčce a umožňuje loutkoherečce hýbat křídly vlaštovky, a vytvořit tak pohyb, který velmi věrohodně ukazuje ptačí let. V úvodním odletu vlaštovek může mít divák opravdu dojem, že se dívá na nebesa, kterými odlétají vlaštovky na jih. Light design umocňuje především momenty, kdy se Šťastný princ baví s vlaštovkou. Světelně jsou vytvořeny i drahé kameny, které vlaštovka na žádost prince nosí chudým lidem.

Kromě perfektního použití loutek využívá Forman i kvalitní herecké projevy: *„Jakákoli scénická kouzla by neožila nebýt disponovaných herců, kteří s energií a zdánlivě samozřejmou zručností vytvářejí v krátkých vstupech jasné charakteristiky postav a vzápětí se stávají součástí sehraného ‚komparsu‘, autentické kulisy ruchu maloměsta.“* píše v Loutkáři Jana Soprová. (2019, s.64) V inscenaci je mnoho skupinových choreografií a sborových zpěvů. Pomocí jednoho z nich se divákovi hned v úvodu ukazují obyvatelé města a ruch na rynku. Píseň *Máme dneska trh*, která je v podstatě rytmickou recitací, představí společnost, jejíž hodnoty příběh kritizuje. V rozhlasovém pořadu *Reflexe: Divadlo* (Vltava, 2018) komentoval režisér Forman obrazy takto: *„Hned po přečtení se mi začaly vynořovat příběhy, které jsem si představoval. Svět měšťanů se dá hezky karikovat, je hezký a barevný, ale tito lidé se neumějí podívat na život z jiného úhlu než pohledu blahobytných, úspěšných lidí. V tom kódujeme kontrast bohatství a chudoby, která není vidět, protože měšťané jsou slepí a nevidí ji.“*

Způsob navození prostředí, nálady a společnosti pomocí skupiny herců se v inscenaci objeví víckrát, například když chce autor divákovi ukázat přístav s námořníky. I v tomto případě se využívá stínohra, ale najednou odlišným způsobem nežli v případě „nebeského otevření“ inscenace, ze kterého pochází postava Lampáře. V přístavu vidíme za opravdovými zpívajícími námořníky

stíny námořníků/hudebníků. Stíny vypadají jako jejich karikatury, které přesně dokreslují atmosféru. Divák má v tu chvíli pocit, že Matěj Forman nakreslil na plátno na jevišti námořnickou ilustraci, která může připomínat ilustrace ve stylu Tima Burtona. Hereckých projevů nevyužívá režisér jen pro společné scény a navození prostředí, ale i pro konkrétní charakteristiky, které jsou často záporné a ukazují typy „velkých pánů“ ve společnosti. Takovou postavou je například ředitel divadla, který si přeje v životě jen slávu, která pro něj znamená přísun peněz.

Hudební složka, živě reprodukováná přímo z jeviště, je pro inscenaci nepostradatelná a to nejen ve společných scénách. Divák může slyšet „vypalovačku“ námořníků, ale i hudbu podkresovou nebo smutnou baladu švadleny s nemocným synkem. Klávesy, kytaru, buben, činely a kontrabas doplňuje netradiční harmonium. Dalším hudebním nástrojem, který může divák v inscenaci slyšet, je klarinet. Ten neslouží pouze jako doplněk k ostatním nástrojům ve společných písních, patří i k postavě Lampáře, která provází celou inscenaci. *„Přines mi dvě nejdražší věci z města!“ řekl Bůh jednomu ze svých Andělů. A Anděl mu přinesl olověné srdce a mrtvé ptáče. „Dobře jsi zvolil,“ děl Bůh, „neboť v mé rajské zahradě toto malé ptáče bude zpívat navěky a v mém zlatém městě mi Šťastný princ bude vzdávat chválu,“* je závěr Wildeova Šťastného prince. (2014, s. 46) O postavu „Boha“ či něčeho nadlidského obohatili autoři svou dramatizací – je to právě Lampář, kdo na konci příběhu chce po andělovi přinést nejdražší věci z města, je to Lampář, který rozsvěcí hvězdy nad městem, je to Lampář, který ví víc než všichni ostatní ve městě. Je ztělesněním Boha, vyšší moci, síly, která je nad celým příběhem. Lampáře, kterého ztvárnil herec František Čachotský, dlouholetý člen souboru, poznáme právě podle typického klarinetu, který k nadpřirozenosti této postavy krásně pasuje. Ony hvězdy, které několikrát během představení rozsvítí,

jsou barevné lampiony, které jsou zavěšeny nad jevištěm. Lampiony v kladenském divadle osvětlují celý sál a režisér jen velmi elegantně obohatil inscenaci o to, co do tohoto prostoru vždycky patřilo a patřit bude a povýšil tak jejich základní význam. To, že Lampář funguje jako samostatný element, kontrastuje právě se skupinovými scénami. Jednotlivec proti společenství. Bůh a lidstvo.

Příběh Šťastného prince neposouvá pouze postava Lampáře, autoři do dramatizace vepsali také postavu Ornitologa. O ní se Wilde v předloze zmiňuje pouze jednou větou. V Lampionu má postava Lampáře a postava Ornitologa mnoho společného, přitom jsou stavěny do kontrastu. Lampář je kouzelný, snílek a věří v dobro světa. Ornitolog, kterého ztvárňuje Jan Vejražka, je světský pragmatik, který nemůže uvěřit tomu, že by vlaštovka neodletěla na zimu do Egypta a že by zůstala déle, než měla. Nemůže to být možné, je to přeci hloupost.

Postavy Lampáře a Ornitologa jsou zároveň jediné, které překračují hranici mezi jevištěm a hledištěm a komunikují s dětmi. Postava profesora ornitologie překládá názvy zvířat a rostlin do latiny a jakoby zkouší děti v sále z jejich znalostí. Děti v sále se, na mnou zhlédnutých představeních, zapojovaly okamžitě. Je to pro ně lehce představitelná situace – zkoušení u tabule, a tak jednoduše vstupují do role zkoušejícího a hrají si spolu s hercem. Když jsou děti vyvolány nebo je vyvolán jejich kamarád, stanou se ještě více součástí příběhu a zaktivizují se.

Šťastný princ je Lampionem prezentován jako rodinné představení a dle reakcí přítomných dospělých si myslím, že oprávněně. V rozhovoru pro idnes.cz (2018) režisér Forman řekl: „*Ideální by bylo, kdyby učitelky bulely dojetím a děti plakaly smíchem. To, kdyby se povedlo, tak jsme vyhráli.*“ Režisérovi se skutečně povedlo, že v této inscenaci si každý najde něco jiného. Inscenace je určena pro děti od 5 let, což je, dle mého názoru, dost

hraniční. Myslím si, že ideální je právě pro 1. nebo 2. stupeň. Děti z mateřských škol nemusejí myšlenku a téma inscenace pochopit. Je pravdou, že pro ně bude představení krásná vizuální podívaná, ale jinak bych tuto inscenaci cílila spíše na starší diváky.

Vedení si výběrem precizního Matěje Formana pro svou první sezónu zajistilo velmi kvalitní celosouborovou inscenaci, ve které fungují výtvarná, herecko-loutková, hudební i dramaturgická složka jako jeden celek a žádná nevyčnívá nad ostatní. Formanovo jméno zařídilo i přízeň diváků, kteří by bez spolupráce s Divadlem bratří Formanů o Lampionu možná ani nevěděli a zájem médií, který je pro novou éru divadla Lampion nezbytně důležitý.

3.2. Broučci

Anotace divadla Lampion – „*Příběh o životě jedné rodiny, která není tak úplně obyčejná – je to totiž rodina svatojánských broučků. Jsou ale pohádkoví broučci tak moc jiní než skuteční lidé ze skutečného světa? Dost možná k sobě máme blíž, než bychom si mohli myslet... Loutkové zpracování dnes již klasického příběhu připomene některé lidské vlastnosti, a to nejen ty dobré.*“ (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Dramatizaci Karafiátových *Broučků* vytvořila sama režisérka Marka Míková, na dramaturgii se kromě ní podílel i kmenový dramaturg divadla Matouš Danzer. Výpravu k inscenaci vytvořila Kateřina Housková a hudbu Jaroslav Svoboda. V inscenaci v sezóně 2019/2020 hráli členové souboru divadla Lampion: Jakub Hubert, Štefka Šubová, František Čachotský, Marie Jansová, Jan Pichler a Kristýna Dámová. Premiéra proběhla 15. prosince 2018. Inscenace je určena dětem od 4 let a školy mohou navštívit dvě divadelní dílny vytvořené na motivy této inscenace. Dílnu *Rodina je rodina*, která je pro mladší děti nebo dílnu *Než začne pršet* pro děti starší. (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Marka Míková zvolila pro svou dramatizaci klasický titul *Broučci* od Jana Karafiáta. Příběh není nikterak složitý, zobrazuje notoricky známou postavu neposlušného svatojánského broučka s celou jeho rodinou. Režisérka však vyprávění obohacuje o rovinu lidského světa, kterou příběh otevírá a uzavírá. Ukazuje, že lidský svět se od světa broučků v mnohém neliší. V obou světech, v generacích jedné rodiny, klade důraz na důležitost a podstatu rodinné soudržnosti. Zajímavé je, že ve chvílích, kdy se příběh odehrával v lidském světě, jako by divácká pozornost upadala. Tam, kde je lidský svět přímo propojen s tím broučím (brouček vletěl lidem do oken), děti scénu vnímaly, ale pokud šlo čistě o lidský svět, tedy mj. ten, který recipient dobře zná, a ukázkou

jejich propojení s možnou metaforou, tak pozornost upadala. Při představení, které jsem zhlédla, bylo v divadle několik mateřských škol, tím pádem opravdu ti nejmenší možní diváci, pro které je inscenace určená (cca 4-5 let). Samotné téma je, dle mého názoru, pro dětského diváka dobře čitelné a spočívá nejen v rodinné soudržnosti, ale i v uvědomění si, že každý může udělat chybu. Jak člověk, tak brouček, ale je důležité si chybu uvědomit a přiznat a rovněž je důležité ostatním chyby odpouštět a dát jim druhou šanci. Tu šanci nám často dává právě rodina. Marka Míková zprostředkovala svět broučků s akcentem na zvolené téma, a přesto se jí podařilo zachovat původní poetiku Jana Karafiáta. Oproti předloze je však o něco pohádkovější, jemnější. Inscenace ukazuje spíše Broučkovu dětství, a tedy i tu „jemnější“ část Karafiátova díla. O Broučkových životních ztrátách a útrapách, jako je ztráta rodičů či kmotřičky a kmotříčka se v inscenaci nevypráví. Ve své dramatizaci se Marka Míková velmi dobře popasovala i s tématem víry. Je dobře známo, že příběh Broučků faráře Jana Karafiáta je protnut pevnou křesťanskou vírou. Vzhledem k tomu, jak důležitým tématem je víra v předloze, nebylo by asi vhodné jej vynechat. Proto autorka téma sice potlačuje, ale nevynechává zcela. V jejím podání však nejde o křesťanství, ale o víru jako takovou. Pro mě osobně to byla víra v řád světa, či osud. Jak řekla Broučkova maminka: *„Všichni máme na světě nějaký úkol a ten za nás nikdo jiný udělat nemůže, tak je to.“*

Režisérka zvolila poměrně velkou míru stylizace hereckého projevu. A ať už byly některé z postav stylizovány nadbytečným a sebevětším způsobem, je záhodno dodat, že pro takový klasický titul a snadnější ilustraci prostých charakterů, je to cesta zcela legitimní. Postavy nejsou pro děti záhadou a není v nich moc co objevovat. Brouček je neposlušný neposeda. Světluška je naivní holčička a proti ní stojí manipulativní Beruška, která je tak trochu

mrcha. Pro děti snadno čitelné dobro a zlo. Dívají se na to, jak Brouček laškuje s Beruškou a moc dobře ví, že by měl jít zpět za Světluškou, se kterou si ještě před chvilinkou dával pusy. Broučka v tu chvíli ale uhrane Beruščina krása a děti vědí, že na to za chvíli doplatí. A nemýlí se. Kouzlo postav pro mě tedy není přechíst, jaké jsou, to už víme od začátku, ale podívat se spolu s Broučkem na to, jak dělá chyby, ale zpětně si je umí uvědomit, přiznat se, omluvit se a udělat po druhé něco jinak. To, že děti samy vidí, jak si Brouček uvědomuje, co provedl a komu to mohlo uškodit, mi připadá cenné. Přes to všechno si však nemyslím, že by inscenace dětem násilně vnucovala nějaké velké poučení nebo byla tezovitá.

Herci v Broučcích vždy ztvárňují několik postav. Vždy jednu ve světě broučků, druhou ve světě lidském a někteří z nich i další. Někdy jsou zcela skryti, někdy jsou na scéně vidět úplně, ale bez své loutky se objevují pouze v případě, kdy doplňují dění živou hudbou. Pozornost tedy většinou ulpívá spíše na loutkách. Výprava Kateřiny Houskové pro mě osobně byla nejslabším článkem inscenace. Jana Soprová píše o Broučcích jako o „divadle starodávného stříhu.“ Důvodem k tomu je právě scénografie této inscenace. *„Popravdě řečeno, výprava ani loutky mě nenadchly. Je to zvláštní kombinace domečků s hadrovými zástěnami (připomínají do jisté míry mansiony středověkého divadla), které se v průběhu děje obracejí k divákům různými stranami a v jejich ‚oknech‘ se odehrává značná část děje. Ozdobou scény jsou naddimenzované květy působící až barvotiskovou umělostí. Pár loutkových ‚lidí‘, kteří se v ději objeví, se podobá svými obličejí struktuře svraskalé stromové kůry,“* píše Jana Soprová. (2019, s. 64) Na mě osobně působila celá scénografie trochu nefunkčně a místy chaoticky. Scénografka využívá různých druhů loutek. V lidském světě se jedná o plošné loutky a javajky. Nicméně i tyto loutky mají každá zcela jiné zpracování, a tak veškerý možný klíč pro svět lidí působí

nejednotně. V brouččím světě jsou loutky naopak jednotnější a „estetičtější“, neboť si najednou vystačíme pouze s maňásky. Loutky broučků a dalších hmyzích postav mají opravdu hmyzí vzhled, na rozdíl od známého večerníčkové zpracování, kde jsou loutky broučků velmi podobné lidem. Jana Soprová je ve své recenzi nazývá „tvarově i barevně odpudivým krovkatým hmyzem.“ Vzápětí ovšem uznává, že vzhled těchto loutek může být úmysl inscenátora vedoucí k tomu, aby děti přijaly jinakost. Tyto loutky jsou navíc herci spíše nošeny nežli voděny. Což byl jeden z důvodů, proč jsem se zamýšlela i nad funkčností celé výpravy. Během prvního představení, které jsem měla možnost zhlédnout, došlo ke dvěma technickým chybám. Je nutné podotknout, že to byla třetí repríza a je tedy možné, že herci ještě nebyli se scénografií sžiti. Nejdříve se v přestavbě herečce nedařilo změnit lidský svět na svět broučků, protože se scéna zasekla. Poté, ve chvíli, kdy herci prolétávali s loutkami broučků sálem, se jeden z nich zastavil u zaměstnance divadla, který seděl vedle mě, a prosil ho o pomoc, protože jeho loutce upadla křidélka. Inscenace byla v tu dobu poměrně nová a na mě tím pádem, i kvůli tomuto zážitku, nepůsobila scénografie moc bytelně. Celá výprava navíc působí zastarale. Autorka se asi pokoušela o klasické zpracování, které by příslušelo titulu, ale výsledkem je scénografie, která působí nenápaditě, dojmem loutkového divadla z osmdesátých či devadesátých let. V takové scénografii navíc pak zmiňovaná výrazná herecká stylizace může působit kýčovitě, ne-li zbytečně. Zdařilým prvkem, ne příliš zdařilé scénografie, bylo ztvárnění svítících broučků ve světě lidí. Broučci byli jen malé světýlko na konci prohnutého drátu. Pohybově pak světýlka opravdu působí tak, že na jevišti létají svatojánské broučci. V části ze světa broučků mají pak loutky světýlka na zadečku, což alespoň částečně světy spojuje.

Inscenace je obohacena i o několik písní Jaroslava Svobody. Hudební čísla však nejsou využívána k posunu děje, ale spíše k dokreslení atmosféry. Ať už se jedná o píseň neposedného broučka nebo o noční píseň celého hmyzího světa, hudební složka dokáže vtáhnout, zvláště proto, že je často doplněna o světelnou změnu, díky které si můžete připadat jako na noční louce. V těchto číslech bylo ale trochu na škodu, že na herce/hudebníky nebylo vidět, protože byli v tu chvíli schováni za scénou. Namísto, aby si tak recipient mohl užít živě vznikající a hranou hudbu tady a teď, sleduje pouze prázdné jeviště, kde se nic neděje. Vzniká-li takováto přechodová hudba na scéně, myslím, že by bylo dobré to vidět.

3.3. Myši patří do nebe

Anotace divadla Lampion – „Kdopak by se lišky bál? Třeba taková myš! Ale co když se tito dva přirození nepřátelé potkají v ráji? Tam už nikdo nemá hlad, a proto šelmy nechávají svou kořist na pokoji. Můžou se však spolu dva tak rozdílní tvorové skamarádit? A jak vlastně vůbec takový zvířecí ráj vypadá? A jak zní? Jaké to tam je? Dozvíte se v inscenaci pohádkové bajky, ve které se o smrti mluví tak, že se jí ani malý divák nezalekne.“ (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Dramatizaci knižní předlohy *Myši patří do nebe* Ivy Procházkové vytvořil režisér Jakub Maksymov spolu s dramaturgem Matoušem Danzerem. Výpravu k inscenaci vytvořila Olga Ziebińska a hudbu Ivo Sedláček a kolektiv. V inscenaci v sezóně 2019/2020 hráli členové souboru divadla Lampion: Kristýna Dámová, Jakub Hubert, Diana Hauptová, Dominik Migač a Jan Vejražka. Premiéra proběhla 23. února 2019. Inscenace je určena dětem od 4 let. Na každé představení navazuje hudební workshop s názvem *Šupito presto forte!*, při kterém si děti mohou prohlédnout scénu zblízka a mohou si vyzkoušet, jak hrají a tančí myši, vážky nebo lišáci. (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Oceňovaná inscenace *Myši patří do nebe* je druhým počinem režiséra Jakuba Maksymova v Divadle Lampion. Za knižní předlohu získala Iva Procházková v roce 2007 cenu Magnesia Litera. Zároveň to není předloha jednoduchá. Téma smrti je stále mezi některými tvůrci a pedagogy tabu, a to především při práci s dětmi předškolního věku. Autoři dramatizace si s předlohou dokázali poradit dostatečně tvořivě, včetně zachování poetiky díla. Jaroslav Provazník k inscenaci napsal: „Hra, hravost, která se promítá do všech složek, způsobuje, že navzdory „těžkému tématu“ není

inscenace zatěžkaná. A přitom se nikdy neuchyluje k lacinému vtipkování." (Tvořivá dramatika, 2020)

Dominantní složkou inscenace je hravá scénografie Olgy Ziebinské, která byla oceněna na festivalu Zlatna Iskra 2019. Ta je silně spjatá s další oceněnou složkou inscenace, kterou je zvukově-hudební plán, za který získal Ivo Sedláček první cenu na festivalu Mateřinka 2019. Celá scénografie je totiž vytvořena z hudebních nástrojů. Nebe, do kterého se hlavní hrdinka myš Šupito dostane, tvoří bubínky, drhla, zvonkohry, činely, rumba koule a další nástroje. Nejen prostředí nebe je stvořeno z hudebních nástrojů, jsou z nich vytvořeny i loutky postav. Scénografie využívá podobnosti tvarů a velikostí zvířat s nástroji a často daná postava dobře rezonuje i se zvukem, který loutka-nástroj vydává. To vše je ale malému divákovi na začátku představení skryto. Pro inscenaci *Myši patří do nebe* je zvolena malá scéna – vše se tedy odehrává přímo na jevišti divadla Lampion. Kromě herců hrající příběh myšky Šupito se sem vejde na lavice a polštářky zhruba 50 dětí. V úvodu představení vidí diváci jen větev, po které myš Šupito utíká před lišákem Bělobřichem. Její útěk však nedopadne dobře, a tak se dostává do nebe. V této scéně zvířata nemluví lidskou řečí, komunikují pouze zvuky a pohybem. O to dramatictější útěk Šupita vyznívá a o to kouzelnější je potom prostředí nebe, kde se najednou všechna zvířata dorozumívají společnou lidskou řečí. Hlavní hrdinka zahajuje své prozkoumávání nebe letem vzhůru spolu se svou tetou a strýcem. Ti ji dovedou až k jezeru rozloučení. V tu chvíli se divákovi odkryje první, hlavní část scénografie. Velký kruh, na kterém je (jak později zjistíme) mnoho nástrojů, se snese na jeviště. Nejdříve z něj ale vidíme spodní část – nebe – tak jak je známe. Potom, co Šupito proletí mraky a kruh se snese níž, otevře se před ní a ona musí na lodce proplout přes Jezero rozloučení. Přes něj Šupito převede loutkoherec pomocí magnetu. Šupito se přes

jezero, které vypadá jako zrcadlo, dostane dál. Velký kruh se zavře a na něm je nástrojové nebe. První postava, kterou Šupito potká, je koza, která je celá sestavená z bubínků. Na konci scény jsou bubínky přeskládány a vznikne z nich brána, kterou Šupito vejde do nebe. Takto hravě se pracuje po celou dobu. Kromě hlavní části scénografie, se snesou během představení k divákům z tahů nad jevištěm ještě další nástroje. Například velká zvonkohra, která někdy představuje lávku, u které soutěží v běhu myš se slepýšem, když se ale odepne, stane se z ní veliký rejnok. Činely znázorňují lekníny, buben je velký kámen. Navíc se během představení objevují další a další tajné části scénografie, o kterých divák hned od začátku neví. Vážka je metličkou na činely a o nos lišáka se dá smyčcem znázornit pláč. Scénografie pracuje se znakem, který dětský divák okamžitě přijme za vlastní. Nástroje na scéně nabízí obrovské množství možností, a tak z nich herci vytvoří tajemnou atmosféru anebo i velkou nebeskou kapelu. Hudební motivy, se kterými se pracuje, navíc často nejsou ani moc náročné, pracuje se třeba jen s rozloženým akordem, jednoduchou rytmikou, nebo krátkou opakující se melodií. V té jednoduchosti ale spočívá kouzlo inscenace. Kvůli nenáročným hudebním motivům je též možné, aby se hudebníci v nebeské kapele, která je vytvořená ze zvířat, u nástrojů střídali, jak se jim zlíbí. Hudba je taky motiv, který smíří lišáka Bělobřicha, který může za smrt Šupita, s ostatními zvířaty. Přestože „*Myš se prostě nekamarádí s liškou*,“ vezme Šupito Lišáka na milost a chce ho usmířit s ostatními. To se stane právě skrze společné hraní. Když šéf kapely, ten nejmenší cvrček Prudimír, pozve toho největšího Lišáka, kterého se nejdříve bojí všechna zvířata i v nebi, aby si s nimi hrál. Ne všechno musí být jako na zemi a z Šupita a Bělobřicha se stanou přátelé. Veškerou hudbu i zvuky tvoří herci na scéně, případně za scénou. Když Šupito mluví s větrem, můžeme v pozadí vidět herce, který mluví do mikrofonu.

Možná je to vzhledem k tématu inscenace nevídané, ale při zhlédnutí představení *Myši paří do nebe* se divák může i zasmát. Humor je přítomný například i v jazyce. Šupito v nebi potkává mnoho starých známých, jejichž jména vychází z předlohy a jsou ukázkou krásné hry s jazykem. Šupito potkává například myš Žerebrouky, ropuchu Rádaskáče a vážku Vletustojí. Divák se dozvídá, že myš Všudevleze již bohužel také skonala, protože „někam vlezla a už nevylezla.“ Slovních hříček najdeme v inscenaci nespočet.

Přátelství Šupita s Bělobřichem pomůže oběma pochopit toho druhého a pomůže oběma zvířatům ke smíření. Šupito se setkává i s ježkem, který jako jediný v příběhu klidu v nebi nenajde. Některá zvířátka, třeba Šupito, mu sice odpustí, že celý život dupal, ale ne všechna. Jeho pozemské skutky ho tedy pronásledují dál a on s nimi nemůže v nebi dojít smíření. Je navrácen na zem, kde se musí pokusit svoje skutky odčinit, i když možná v jiném těle.

Mimo setkávání se zvířaty, které zná myška z pozemského života, může se podívat i na momenty ze své minulosti. To jí umožní kolotočové kino – praxinoskop. *„Právě tento moment (který je logickým vrcholem příběhu, protože je také chvílí, kdy Šupito může vyslovit přání vrátit se zpátky na svět, mezi živé bytosti) je působivým divadelním ‚zázrakem‘: celá scéna se rozehraje díky zrcadlovému kolotoči s jednoduchými rozhýbanými obrázky, v nichž se objevují vzpomínky na život myšky Šupito,“* píše Jaroslav Provazník (Tvořivá dramatika, 2020.) V této scéně se blízký svět herců a diváků ještě více propojí, protože herečka si jde sednout s myškou do diváků a dívá se na film o svém životě spolu s ostatními. Vzpomínky na její život dovedou myšku k tomu, že se jí po pozemském světě začne stýskat. Potom můžeme slyšet již zmiňovaný rozhovor s větrem, vyšší mocí. Vítr, který převádí zvířátka ze světa do nebe a naopak. Přestože život pro myšku na

zemi není jednoduchý, Šupito zjistí, že ač je nebe krásné „není v něm na co se těšit, po čem toužit nebo před čím utíkat.“ Rozhodne se, že se chce vrátit zpět, ale nechce ztratit nového kamaráda, a tak je v příběhu Šupitu nabídnuta možnost vrátit se v těle lišky. Ačkoliv ví, že to má mnohá úskalí, pro svého kamaráda to udělá. Netuší, že stejně tak se zachová i její přítel lišák. Nebe odletí, zvířecí kamarádi se vrací na zem a poslední scéna, kterou vidíme, je stejná jako v úvodu. Na jevišti je pouze větev, po které se honí liška s myškou. Loutkoherci jsou ale prohozeni, takže divák ví, že „přeměna těl“ se povedla. Scéna nejdříve vyvolá napětí, že ať se děje, co se děje liška a myš zkrátka nemohou být přátelé. Zvířata opět komunikují pouze pohybem a zvukem. Když to vypadá, že lišák myšku chytí a opět to s ní neskončí dobře, diváci zjistí, že je to jen obyčejná hra na babu. Na konci příběhu se tedy stávají zvířata přáteli.

Při několika představeních, které jsem měla možnost zhlédnout, jsem zažila různé reakce dětských diváků. Samotný příchod na malou scénu je pro ně zážitek. Od začátku byly slyšet reakce, že se děti bojí, nebo se těší na myši. V další skupině bylo zas úplné ticho. Při jednom představení, které navštívila nejmladší třída mateřské školy, se dvě děti během představení rozplakaly. Nutno říct, že většinové reakce byly velmi kladné. Děti byly vtaženy, reagovaly velmi příznivě na rytmické hry a hudební motivy. Po představení si navíc děti v dílně spolu s herci mohou zahrát na hudební scénografii. Dílna je specifická, protože se odehraje po každém představení, a navíc ji nevede lektorka, ale přímo herci. Hranice mezi hledištěm a jevištěm definitivně mizí. Myslím, že to, že pro děti nezůstane scénografie něčím vzdáleným, ale mohou ji sami vyzkoušet. Tuto možnost může divadlo nabízet i z toho důvodu, že hra na nástroje na scéně opravdu není náročná

a zvládne to každý. Navíc i tabuizované téma najednou není tak tabu, ale děti do něj doslova vstoupí. Mohou si zahrát na nebe.

Inscenace *Myši patří do nebe* je pro mě osobně nejpovedenější inscenací sezóny 2018/2019. Líbí se mi především jednoduchý nápad, který spojí vše důležité pro předání příběhu. Scénografie Olgy Ziebinské spolu s režijními nápady Jakuba Maksymova opravdu vynese diváka do nebe. I když jen na skok.

3.4. Dlouhý, Široký a Bystrozraký

Anotace divadla Lampion – „Existují princové, kteří jsou krásní. Existují princové, kteří jsou chytrí! Stateční! No, a pak existuje náš princ, který by bez Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého nedokázal vůbec nic. Leda, že by...?“ (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Do dramatizace známé pohádky *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* se pustil režisér Jiří Jelínek a dramaturgyně Tereza Lexová. Výpravu k inscenaci vytvořila Barbora Čechová, hudbu Zdeněk Král. V inscenaci v sezóně 2019/2020 hráli členové souboru divadla Lampion: Jan Vejražka, Kristýna Dámová, Jiří Šponar, František Čachotský, Jakub Hubert. Premiéra proběhla 13. dubna 2019. Inscenace je určena dětem od 4 let. Mateřské a základní školy mohou navštívit divadelní dílnu *Společně*, ve které se lektorka zaměřuje na skupinovou spolupráci. (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Dlouhý, Široký a Bystrozraký je klasický titul, jehož příběh zůstává v Jelínkově režii téměř zachován, přesto obsahuje nové téma. Putování prince za princeznou se třemi společníky zůstává dějově stejné, rozdíl najdeme pouze ve ztělesnění zla. Příběh, který v Lampionu divák uvidí, totiž nestaví proti sobě dobrého prince a zlého černokněžníka, nýbrž proti princovi stojí pouze ustaraná maminka. Královna, která drží princeznu Vendulu ve věži, je její maminka, která se bojí pustit dceru do nebezpečného světa. Bojí se, že když jí dcera odejde, tak bude sama. Opičí láska, přehnaný strach, nezdravá starostlivost a možná zbytečná péče je téma Jelínkovy inscenace. Režisér proti sobě staví dva druhy maminek. Zatímco maminka prince Jindřicha by ráda, aby se její syn vydal do světa hledat ženu a především, aby něco viděl a zažil, maminka princezny Venduly chce, aby zůstala doma, ve věži, protože bude v bezpečí. Princova maminka chce, aby se podíval ven, protože je

tam hezky. Princeznina maminka přesvědčuje dceru, že se nemusíme chodit dívat ven, že je hezky, když víme, že je tam hezky. Strach nejen o dceru, ale i o svou samotu slyšíme v královniných replikách často. Když Vendula pociťuje svou samotu, královna ji oponuje, že jsou přeci spolu. Problém, který se při výchově dětí může objevovat, není jediným motivem, který z inscenace dělá rodinné představení. Vrchol královnina strachu a zoufalství můžeme vidět ve chvíli, kdy princ již téměř vysvobodí princeznu a královna své zoufalství prozradí přímo našim hrdinům, čímž je uvede do rozpaků. Zlo, vznikající z takového zoufalství vede k poselství, že člověk nemusí být od přírody zlý, ale zloba plyne z jeho osobního neštěstí. Tento motiv, o který tvůrci pohádku obohatili, je velmi přínosný, současný a moc dobře nastavený a předaný.

Tři herci ztvárňují Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého a jsou rovněž trochu vypravěči, kteří celé představení otevírají. Herec Jakub Hubert ztvárňuje prince. A herečka Kristýna Dámová ztvárňuje všechny ostatní role, což jsou všechno dámské role – princezna Vendula, královna – maminka Jindřicha, královna – maminka Venduly. Všech pět herců jsou zároveň hudebníci. V inscenaci se opět objevuje kontrabas, kytara, klarinet a housle. Zpěvy jsou podpořeny mikrofonom, což z některých písní dělá téměř muzikálová čísla. Postavy, které princ potkává – Dlouhý, Široký a Bystrozraký – mají svou úvodní píseň, kterou se představí. Tyto písně jsou sólová čísla jednotlivých postav a jsou plné slovních hříček a každá má svůj osobitý styl. Píseň Dlouhého se podobá rapu, v písni Širokého zase slyšíme skoro španělské rytmy. Postavy se představují pomocí svých předností, přičemž zde vzniká mnoho vtipů, které jsou spíše pro rodiče. Dlouhý je, podle kladenských, dlouhý jako vedení ministerstva kultury, či jako tunely z Dejvic až na Kladno. Hudební část inscenace také podporuje pískání

a jednoduché motivy lidových písní. Ty slouží jako jednoduché znaky. Když se princezna mění v jablíčko, zazní na housle lidová píseň *Koulelo se, koulelo*, když v rybu, slyšíme *Tálinskej rybník*.

Další předností inscenace *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* je práce s gagem. „*Režisér se samozřejmostí vede herce k bezprostřednímu kontaktu s publikem, má roztomilé legrační nápady, které sice bezprostředně nemusejí souviset s dějem, ale pobaví děti i dospělé a vytvářejí atmosféru, která fandí tvořivosti ve všech podobách. Vše je dovoleno,*“ píše Jana Soprová. (2019, s. 61) Humorem, který představení obohacuje, se ale nebaví pouze diváci, při představeních je vidět, že se baví samotní herci. Vtipy, které se v inscenaci objevují, jsou postaveny na velmi jednoduchých principech, jako je opakování, záměna anebo hra s jazykem. Vždy se je podaří vystavět k pointě. Inscenace působí jako jedna velká groteska. Hned úvodní ukázka možných nápadnic pro prince je plná humoru. Jediná herečka v inscenaci se postupně představí jako čtyři různé princezny tím, že dá svou hlavu do rámečku. Jednou je tlustá, podruhé hubená, pak zábavná, či citlivá. Jednoduché vtipy vznikají i na základě nedorozumění, třeba když se poprvé potká Dlouhý a princ, tak se kvůli veliké vzdálenosti neslyší, a tak vzniká humor na základě podobnosti slov. Jednoduchých gagů je v inscenaci opravdu mnoho. Herec, který se představuje jako Široký, si splete hlavičku loutky a mikrofon a diví se, že mu to nefunguje. Bystrozraký, který je asi nejkomičtější postavou celé trojice, komunikuje především pomocí kvízových otázek. Ty dává svým společníkům, ale i divákům. Velmi rychle přijde divák na to, že správná odpověď je vždycky C. Je to ten typ vtipu, který při dalším a dalším opakování je vtipnější a vtipnější, i když jeho princip je už úplně nesmyslný. Zároveň nejsou kvízové otázky jen komické, ale je to i způsob posunu děje. Například při hlídání princezny položí Bystrozraký najednou kvízovou otázku „Kde je Vendula?“ a hrdinové zjistí, že

princezna se ztratila. Z jednoduchého pohádkového opakování si i tvůrci občas dělají sami legraci. Když se třetí postava, Bystrozraký, odhodlává ke své představovací písni, bere si mikrofon a všichni diváci ví, co bude následovat, herec to komentuje slovy: „*A jestli nevíš, co teď bude, tak jsi fakt natvrdelej!*“ Dalším komickým momentem je, když se naši společníci ztratí v lese a rozejdou se po divadelním sále. V sále je zhasnuto. V normálním případě jsem zvyklá, že část dětí při tmě v neznámém prostředí trochu znejistí, v tomto případě se ale díky komickým výstupům herců při vzájemném hledání ozývaly od dětí místo obav salvy smíchu. Byl to moment, kdy publikum opravdu dávalo najevo největší pobavení, přes to, že vtip byl opět velice jednoduchý a groteskní – hlavní postavy se nemohou najít. Groteskové vtipy se objevují i v dalších momentech. Například když královna zakleje postavy a ony usnou tím, že najednou upadnou na zem během jediné repliky. Občas vtipy vznikaly i tak, že tvůrci sami něco nastavili a pak to trochu porušovali. Píseň *Cesta je cesta*, která hrdiny provází od začátku představení, je najednou v jedné verzi komentována hrdiny, kteří vždy tvrzení v písni buď vyvrátí nebo potvrdí. Humor v inscenaci je opravdu dominantní a hezky stavěný. Problém se objevuje ve chvíli, když se na konci snaží tvůrci nastavit milý jednoduchý konec s poselstvím. Závěrečná píseň, která již nemá být vtipná, během které se díváme na dvojici prince a princezny, kteří si užívají svůj šťastný konec, by měla být zklidnění na závěr celé inscenace. Toto zklidnění ale nepřichází. Po hodinové „řachandě“ je náročné předat vážný konec. Přechod z humoru do vážného konce by měl být pozvolnější. Motiv královny a její samoty je ale uzavřen zdařile. Aby královna nezůstala sama, nabízí jí druhá královna, maminka prince Jindřicha, že si mohou občas zajít na kávu, protože teď jsou rodina, a tak sama určitě nebude.

Scénografie, kterou vytvořila Barbora Čechová, má mnoho tvořivých nápadů, které k titulu sedí, nicméně místy se mohou zdát překombinované nebo naopak nedotažené. Hlavním materiálem, z něhož je inscenace tvořena, je papír, případně něco, co jako papír působí. Loutky prince, princezny a korun, které znázorňují obě královny, jsou vytvořeny, aby vypadaly jako origami. Na začátku představení tři vypravěči – herci, kteří ztvárňují Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého rozhodí po scéně papír, ze kterého se pak jako kouzlem složí jablko, ryba a následně se nad herci proletí papíroví ptáci. Stejní ptáci potom příběh uzavírají a slétnou se nad šťastný pár. Funkční motiv, který ale není dodržen po celou dobu a je místy málo využíván na to, jaký by mohl mít potenciál. Součástí scény je veliké plátno, kde se zhruba čtyřikrát promítne animace, která často pouze doplňuje příběh. I v animacích se pracuje s papírem. Divák vidí, jak se před ním složí z papíru jablko, ryba anebo srdíčko, podle toho, co se na scéně právě děje. Animace byly vkusně výtvarně zpracované, ale byly v inscenaci navíc. Muselo by jich být mnohem více, aby to byl funkční prvek scénografie, a především by musely být mnohem více propojené s příběhem. Scénografka si také hrála se stínohrami, které byly funkční, ale také mohly být častěji použité. Nejlepší použití stínohry bylo ve chvíli, kdy princ jde do vysoké věže podívat se na obraz zakleté princezny. Zde se hezký scénografický motiv potkal s „jelínkovskou groteskností“. Malý stín prince vyleze po stínu schodů do vysoké věže, ale vždy když je nahoře, tak mu něco upadne dolů a on se musí vracet. Na závěr vyjede do věže výtahem. Toto byl moment, který byl vizuálně zajímavý, vtipný, originální a zkrátka patří do loutkového představení. Dominantou scény je bílý kuželovitý praktikábl, který je multifunkční a také působí jako z papíru. Někdy znázorňuje věž, do které šplhá princ, někdy je to podium pro královnu, která z něj zpívá své sólo a na závěr příběhu je to vysoká věž, která vězní

princeznu Vendulu. Jana Soprová k papírové scénografii v Loutkáři píše: *„Loutky a figurky, které jsou v inscenaci využívány jsou inspirativní i v tom, že se o jejich výrobu mohou pokusit i samotné děti.“* Musím říct, že ač se mi nápad scénografky líbí, toto ve mně neevokovalo. Je možné, že nejsem ve správném tvůrčím věku a dětem toto nutkání představení opravdu přinese. Lampion to navíc podporuje programem k inscenaci, viz příloha.

Dalším prvkem scénografie jsou loutky Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého, což jsou postavy kouzelné, a tak působí jak z jiného světa. Zatímco ostatní loutky mají čistě bílou barvu, tyto tři loutky mají výrazně červenou, žlutou a tyrkysovou barvu. Každý z nich má navíc nějaké kouzlo, které se odhalí až během představení. Oči Bystrozrakého se mohou rozsvítit, nohy Dlouhého dvakrát až třikrát prodloužit. Největší kouzlo pro mě byla proměna Širokého. Když má Široký vypít jezero a pomoci najít Vendulu zakletou v rybu, přinese technik na jevišti velký kus „látky,“ který nazve jezerem. Postupně ho ale začne herec nafukovat a z látky se stane obrovský balón, který značí plné břicho Širokého, zaplní více než polovinu jeviště a přetéká do první řady. Toto kouzlo sice trvá docela dlouho, ale herci mají připraveno opět několik vtipů, které krátí čas při nafukování. Začnou se vsázet, jestli Široký nebude už plný, počítají s diváky do deseti česky a anglicky, a nakonec zazpívají píseň o tom, co všechno Široký vypil. Když se potom zjistí, že Široký vypil i princeznu a musí ji rychle vyplivnout, tak balón během pár vteřin zase splaskne. Jedná se o velice originální moment, který si děti budou pamatovat. Takových je v inscenaci plno. Při představeních, která jsem mohla vidět se děti opravdu náramně bavily a bylo vidět, že se baví i herci. Inscenace *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* přináší do klasické pohádky nové téma, je zpracována humorně a jednoduše a stačí pět herců a jeden Jelínek, aby divák odcházel velmi potěšen.

3.5. Prapodivné království

Anotace divadla Lampion – „*V jedné daleké opuštěné krajině žije velmi chudý chlapec, který prý nemá vůbec nic. Opravdu nic? Ale to přece není možné, že? Ono totiž takové zdánlivé nic může být mnohem cennější než hmatatelné něco. Třeba přátelství a dobré srdce často zmůžou víc než všechno blýskavé bohatství a sláva světa. Prožijte s námi příběh o spravedlnosti, síle přátelství, o kouzelných semínkách, zvířatech a jednom neskutečně prapodivném království.*“ (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Inscenaci *Prapodivné království* napsali režisér Vladimír Novák a dramaturg Matouš Danzer na motivy knihy *Ztracený princ Margarín* Marka Twaina a Philipa Steada. Výpravu vytvořila Zuzana Novák Hliská, hudbu Jan Čtvrtník. V inscenaci v sezóně 2019/2020 hráli členové souboru divadla Lampion: Lukáš Bouzek, Marie Jansová, Diana Hauptová, Jan Pichler. Základní i mateřské školy mohou navštívit dílnu k inscenaci *Ve jménu pana krále*, ve které se děti ocitnou v Prapodivném království, kde je všechno trochu naopak. (Divadlo Lampion: Repertoár, 2020)

Příběh knihy *Ztracený princ Margarín*, na jejíž motivy vznikla inscenace *Prapodivné království*, poslední inscenace sezóny 2018/2019 divadla Lampion, se zrodil v 80. letech 19. století. Mark Twain si v pařížském hotelu povídal se svými dcerami a ty ho poprosily, aby jim vyprávěl pohádku. Tak vzniknul příběh o malém chlapci Johnnym, který rozumí řeči zvířat. Twain příběh nikdy nedopsal, pouze si dělal poznámky. Rukopisu se nedávno ujal Phillip Stead a po více než sto letech příběh dokončil. Aby zachoval svou úctu k světoznámemu autorovi, je kniha psaná z části jako jejich fiktivní rozhovor. Příběh, který můžeme vidět v Lampionu je předloze velice věrný. Přestože v psané podobě nevadí, že je na příběhu poznat, jak vznikl, na jevišti působí vyprávění trochu

nahodile. Režisér Vladimír Novák se rozhodl, že bude příběh vyprávět retrospektivně z pohledu starého Johnnyho. Nicméně, to, že jsou osudy mladého chlapce vyprávěny jako vzpomínky, inscenaci nijak neobohacuje a ani ji to nedává pevnější strukturu, která zde poněkud pokulhává. Vstupy starého Johnnyho jsou, zdá se, náhodné. Takto vkládaná retrospektiva se následně střetává s podobně náhodnými situacemi, do kterých se hlavní hrdina dostane. Nahodilost, či snad dokonce nepříliš jasná kauzalita situací však vychází už z předlohy. Velmi věrně si za ní můžeme představit tatínka, který se snaží uspat dcery. V příběhu chybí směr, cíl, motivace a základní kauzálnost. Johny je chudý a rozhodne se, že se pokusí zachránit ztraceného prince, aby zbohatl. Předtím, než se k tomu rozhodne mu dá stařenka za odměnu, že ji pomohl, kouzelné semínko, ze kterého vyroste květina. Když Johnny sní její květ, začne mluvit se zvířaty. Ta mu pak pomáhají při jeho cestě za princem i při setkávání s králem. Hlavní hrdina nakonec dojde k tomu, že bohatství nepotřebuje a že přátelství se zvířaty, která získal, jsou cennější. Téma nebylo moc akcentováno, a tak mi připadalo nedostačující. Přitom není pochyb, že na Johnnyho příběhu něco magického je. Mně osobně to ale představení nepředalo.

Představení *Prapodivného království* se odehrává na malé scéně divadla Lampion. Již při příchodu do sálu je tu starý Johnny, hrající na banjo. Později svým vyprávěním o dětství otevírá celý příběh. Na scéně, kromě Johnnyho „koutku“ (křeslo a stolek s čajem), můžeme vidět paraván, kupku sena a starou truhlu. Nejvýraznější částí scénografie je právě multifunkční paraván. Ten někdy slouží jako vrata od stodoly na farmě Johnnyho dědečka, někdy se promění v plošnou loutku slona. Mimo jiné je to promítací plátno, na které se dvakrát, možná třikrát během představení promítá animace. Jednou animací byl například dav shrbených poddaných během králova

proslovu, druhou zvířátka v lese. Z mého pohledu to byl naprosto zbytečný prvek scénografie, a navíc nepěkně vytvořený. Jako by nepatřil ke zbylému výtvarnému vizuálu. Navíc se potom stalo, že ve chvíli, kdy zvířata rozmlouvají s hlavním hrdinou, vidí divák na jevišti plošnou loutku slona, maňáskového skunka a animaci černobílých zbylých zvířat. Z mého pohledu to nefunguje dohromady a inscenace by se bez animací jistě dokázala obejít. Novák využívá pro většinu postav maňásky. Maňásková zvířata, která vypadají jako plyšové hračky, a hadrový maňásek zlého krále a prince Margarína jsou doplněny plošnými loutkami zvířat a dalšími. Proti nim stojí malá dřevěná loutka – manekýn – hlavního hrdiny Johnnyho. Zpočátku mi loutka přišla poměrně nevýrazná. Ale právě její nevýraznost a jednoduchost odděluje tuto postavu od výrazného celku. Plošné papírové loutky nejsou využívány jen na zvířata, ale také se s nimi doplňuje scéna. Když přijde bouřka, která zničí farmu, objeví se nad paravánem papírový mrak a potom tornádo. Všechny tyto doplňující prvky způsobují to, že scénografie působí komiksově. Komiksové gagy ale nejsou podpořeny jen plošnými výjevy, ale i dalšími akcemi. Když například bouřka zničí Johnnyho rodnou farmu, zmizí plošná loutka farmy za paravánem a objeví se oblak prachu z mouky. Nebo když král posílá královnu plést, tak zpoza paravánu vykukne noha, která královnu komiksově „nakopne“ a pošle pryč. Komiksové tendence mohly být zábavné, ale zasloužily by více dotáhnout. Přesto, že se ve scénografii objevily originální nápady, celkově mi připadala spíše nejednotná a trochu nedotažená.

Hudebně je inscenace doplněna o banjo, na které hraje představitel starého Johnnyho v úvodu a později na ně hraje přestavbovou a předělovou hudbu, či případně zvukově doplňuje situace. K tomu slouží i kontrabas. Na závěr příběhu zazní jedna píseň, kde se ukáže, že herci přehrávající příběh starého Johnnyho,

jsou vlastně jeho přátelé, kteří diváky upozorňují, že se mu „stejně nedá věřit a že si vymýšlí a vše si špatně pamatuje“. Společně pak zazpívají a zahrají závěrečnou píseň. Na diváka to již definitivně působí tak, že právě koukal na zmatené povídačky bláznivého dědečka, které asi nejsou pravda. Johnny se na konci svého putování znovu setkává s žebračkou/vílou, která mu slibuje, že se znovu setkají. Tento příběh tedy není moc uzavřen. Král, který nutí své poddané, aby se hrbili, protože nikdo nesmí být vyšší než on, a všem, kdo jej převyšují, říká „obři,“ nezůstane potrestán. A to přesto, že je zde naznačen jako poměrně diktátorský vládce, který nenechá svou chytřejší ženu téměř promluvit a dle slov jeho syna každý den vykládá svým poddaným, že obři, kteří ale ve skutečnosti neexistují, jsou zhouba národa. Potrestán je jen jeho syn, který se vydá bojovat proti obrům, tedy vlastně lidem, kteří jsou jen vyšší než král. Prince Margarína sežere Johnnyho kamarád lev, protože tak káže zákon přírody. Zlo není potrestáno, Johnnyho pravděpodobně čekají další nahodilé příběhy a divák se nemá čeho chytit. Příběh najednou skončí. Inscenace nenabízí pouze náhled do situací ze života hlavního hrdiny, snaží se o předání příběhu.

Ze všech inscenací, které jsem v *Lampionu* měla možnost vidět, bylo pro mě *Prapodivné království* nejméně zajímavé. Přestože ve scénografickém zpracování vnímám mnoho dobrých nápadů, myslím, že není dotažené. Tematicky inscenace mnoho nepřináší, nebo není téma dostatečně akcentované. Představení bylo, dle mého názoru, málo energické a neskrývalo v sobě žádná tajemství, která by divák toužil objevovat.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce byla snaha pokusit se nahlédnout do stále se proměňujícího dění v kladenském Divadle Lampion. Celá práce a tvorba je navíc nahlížena prizmatem proměny vedení, konkrétně pak posledními třemi sezónami (tj. 2017-2020). Zcela zásadní a jistě pozitivní změnou je především to, že se vedení snaží aktivně sledovat, a tedy i následovat současné trendy a způsoby práce v divadle pro děti a mládež. To se odráží samostatně v dramaturgii, ve volbě režisérů a výtvarníků a v neposlední řadě, pro proces velice důležité, lektorské činnosti či jiných doprovodných akcí.

Vedení se nebojí změn a pouští se do zajímavých, dramaturgicky odvážnějších titulů, které dokážou přitáhnout nové diváky, a to nejen z řad základních a mateřských škol v okolí, ale i kladenských občanů a odborné veřejnosti a vytváří tak svou staronovou komunitu. Vedení divadla rádo spolupracuje s externisty, což dopomáhá živelnějšímu a rozmanitějšímu chodu divadla. Zároveň se ale nebrání i návratu režisérů, kteří se zde již osvědčili, jako je Matěj Forman nebo například Jakub Maksymov a další. Právě tyto občasné návraty mohou jistě pomoci určit směr další tvorby divadla. O dobře zvolených tvůrcích svědčí i ocenění a nominace, které divadlo za svou produkci průběžně získává.

Výtvarná složka je pro loutkové divadlo velmi důležitou a v Lampionu se za poslední roky ukázalo mnoho zajímavých scénografů, kteří dodávají inscenacím svůj osobitý otisk. Každá z reflektovaných inscenací měla v sobě mnoho zajímavých nápadů. Pokud se mi scénografie nelíbila bylo to obvykle způsobeno nedotaženými nápady či nejednotností. Výtvarníci se v Lampionu snaží výrazně pracovat s výtvarnem jako takovým a propojovat light design se scénografií tak, aby vytvářeli jedinečné výjevy.

K divadlu pro děti patří zcela nepopíratelně také lektorská činnost a v Lampionu se nově koná mnoho pravidelných i nepravidelných akcí pro děti, které zásadně dokreslují profil divadla a pomáhají tak komplexnosti dopadu na diváckou obec. Lektorská činnost se navíc neustále rozrůstá o nové projekty, což prospívá také vyšší míře povědomí o divadle, které se formuje například v médiích či na sociálních sítích. Jedním z těchto projektů je například nově vznikající centrum dramatické výchovy.

Přáním většiny zaměstnanců Lampionu je větší stálost ve vedení a jistota budoucnosti. Zda může být v Lampionu stálý herecký soubor pro další roky, je však otázkou. Během posledních tří sezón se zde objevilo mnoho nových herců a mnoho z něj odešlo. Momentálně je soubor plný mladých lidí, kteří se zapojují do aktivit Lampionu, ale mají i své další projekty. Podle Matěje Formana je divadlo Lampion typem divadla, kde se rodí noví mladí herci, kteří v divadle nesetrvávají příliš dlouho. Myslím si, že i pokud by to tak opravdu bylo, nemusí to být pro vedení překážkou v rozvoji divadla. Nastolený řád a chod divadla umožňuje změny a velmi dobře se v něm dá reagovat na nové a nestandardní situace. Myslím si, že i tak je divadlo dobře nasměrováno, a pokud by měl být Lampion „průchozí stanicí“ pro mladé herce, nemusí to být špatně.

Divadlo Lampion se snaží vytvářet inscenace, které budou bavit nejen děti, ale i dospělé a také samotné tvůrce. Nové vedení divadla má, z mého pohledu, obrovskou touhu vytvořit něco nového, stálého a dostat Lampion opět mezi divadla pro děti a mládež, která jsou vidět. Myslím, že se to vedení divadla pomalu ale jistě daří především proto, že vnímá nejen současné tendence, ale i naslouchá potřebám komunity, která kolem divadla vzniká, ale také zaměstnancům a tvůrcům, kteří v divadle pracují. Myslím si, že Divadlo Lampion je mezi českými divadly pro děti a mládež

momentálně velmi zajímavou scénou, která určitě stojí za povšimnutí a která má, nejen dětskému divákovi, co nabídnout.

Literatura a další zdroje

- ADÁMEK, Vladimír: Divadlo pro děti v Československu. Praha: Divadelní ústav, 1980
- ArtCafé [rozhlasový pořad] [online]. Praha: Český rozhlas Vltava, 2018. Dostupné z: vltava.rozhlas.cz/dotyk-at-se-fantazie-divadlo-lampion-veri-v-loutkovou-podivanou-pro-celou-rodinu-7678239#player=on
- Ceny Mateřinky posbírala zvířátka. *Divadelní noviny* [online]. 2019, 25.6.2019 [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/ceny-materinky-posbirala-zviratka>
- Divadlo Lampion: o divadle [online]. Kladno, 2020 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://www.divadlolampion.cz/cz/o-divadle#historie>
- Divadlo Lampion: Repertoár [online]. Kladno, 2020 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://www.divadlolampion.cz/cz/repertoar>
- Divadlo Lampion: Soubor [online]. Kladno, 2020 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z <https://www.divadlolampion.cz/cz/soubor>
- ERBEN, Karel Jaromír. *Dlouhý, Široký a Bystrozraký*. Praha: Svoboda, 1993. ISBN 80-205-0337-4.
- KARAFIÁT, Jan. *Broučci*. Ilustroval Ondřej SEKORA. Praha: Regia, 2000. ISBN 80-86367-08-8.
- Kéž by učitelky bulely dojetím a děti smíchem, přeje si Matěj Forman. *Idnes.cz: Zpravodajství* [online]. Praha: MAFRA, 2018, 10. října 2018, **2018** [cit. 2020-07-11]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/stastny-princ-oscar-wilde-matej-forman-divadlo-bratri-formanu-divadlo-lampion.A181009_172243_divadlo_ts

- MACHKOVÁ, Eva. *Mezi skutečností a snem: kapitoly z poetiky pohádkové hry*. Praha: KANT, 2013. Disk (Akademie múzických umění v Praze). ISBN 978-80-7437-101-1.
- MARUŠÁK, Radek: *Chodíme s dětmi do divadla I*. Praha: RAABE, 2004
- MLEJNEK, Josef: *Děti v divadle*. Praha: ÚKVČ, ed. Knihovnička amatérského divadla, sv. 10, 1986
- PALA, Karel a Jan VŠIANSKÝ. *Slovník českých synonym*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1994. ISBN 80-7106-059-3.
- PROCHÁZKOVÁ, Iva. *Myši patří do nebe: --ale jenom na skok*. Praha: Albatros, 2006. ISBN 8000015587.
- PROVAZNÍK, Jaroslav. *Myši patří do nebe. Tvořivá dramatika*. NIPOS, 2020, **XXXI** (89). ISSN 1211-8001.
- Reflexe: Divadlo [rozhlasový pořad] [online]. Praha: Český rozhlas Vltava, 2018. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/znovu-a-znovu-me-dojimala-rika-o-pohadce-stastny-princ-reziser-matej-forman-7704228>
- RICHTER, Luděk. *Divadlo pro děti*. Praha: Dobré divadlo dětem, 2015. ISBN 978-80-905055-0-6.
- RICHTER, Luděk. *O divadle (nejen) pro děti: úvahy z časopisu ČTVRTletník DDD/Divadlo pro děti 1994-2006*. Praha: Dobré divadlo dětem, 2006. ISBN 978-80-902975-6-0.
- SOPROVÁ, Jana. *Jaké je to v nebi? Divadelní noviny* [online]. 2019, 7.4.2019 [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/jake-je-to-v-nebi>
- SOPROVÁ, Jana. Rozsviňte Lampion. *Loutkář*. Praha, 2019, LXIX (2/2019), 62-64. ISSN 1211-4065.
- Snažíme se všem maximálně naslouchat. *Loutkář*. Praha, 2019, LXIX(2/2019), 58-61. ISSN 1211-4065.

- TWAIN, Mark a Philip Christian STEAD. *Ztracený princ Margarín*. Ilustroval Erin E. STEAD, přeložil David PETRŮ. Praha: Euromedia, 2017. Pikola (Euromedia). ISBN 978-80-7549-494-8.
- URBANOVÁ, Alena. *Mýtus divadla pro děti*. Praha: Artama, 1993. Divadlo pro děti. ISBN 80-7068-063-6.
- VELTRUBSKÁ, Ivana. *Dramatika pro děti*. Praha: Artama, 1994. Divadlo pro děti. ISBN 80-7068-064-4.
- WILDE, Oscar. *Šťastný princ*. Přeložil Martin ŽEMLA, ilustroval Jan HÍSEK. Praha: Vyšehrad, 2014. Harmonie (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-461-7.
- Ztracený princ Margarín. *Databáze knih* [online]. [cit. 2020-07-15]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/ztraceny-princ-margarin-350978>

Přílohy

Plakát a program k představení Šťastný princ

► Šťastný princ

Oscar Wilde, Radek Malý, Matěj Forman

» Hrdinů je vždycky málo...
sám se můžeš jedním stát! «

*Za zdmi krásných paláců, kde se jen tančí,
pije a snadno se žije, existuje svět docela jiný.
Možná ošklivý, ale dost určitě opravdový.
Uprostřed toho světa stojí nádherná zlatá
socha prince, který má místo očí drahokamy.
Princ shlíží každý den na bídu lidí, kterou
za svého života nepoznal. Pomalu se blíží
zima a vlaštovky odlétají na jih, až na jednu,
jejíž soucitné srdce je nakonec silnější než
touha po exotických teplých krajinách. Ale co
princovo srdce olověné? Může se také rozeznít
láskou a soucitem?*

Výpravná inscenace vzniká ve spolupráci s Divadlem bratří Formanů.

„Poetická dramaturgie jedné z nejznámějších pohádek Oscara Wilda z pera básníka Radeka Malého a režiséra i výtvarníka Matěje Formana. Inscenace o smrtelné kráse, nesmrtelné lásce a soucitu kombinuje činohru a loutky s velmi působivou výpravou. Příběh vyobrazuje nejen rozdíly mezi různými společenskými vrstvami lidí, které jsou patrné

i dnes, ale také sílu soucitu a lásky - hodnot, jejichž vnitřní krása je nepomíjivá, na rozdíl od krásy fyzické, která vždy jednou pomine. V našem zpracování Šťastného prince tušíme, že i skrze slzy dojetí bude po představení dětský divák pohlížet na svět radostnějšíma očima.“ říká Matouš Danzer, dramaturg Divadla Lampion.

Pohádky Oscara Wilda

Jsme zvyklí, že v pohádkách obyčejně zvítězí dobro nad zlem. Zlý drak, který unesl princeznu je potrestán chrabřím princem. Zlá macecha, která trápila svou nevlastní dcerku také většinou nekončí dobře. U Oscara Wilda to však bývá jinak - zlu se tak trochu posmívá, ukazuje čtenářovi jeho omezenost a hloupost. Ve Šťastném princovi jsou to bohatí měšťané, kterým na nikom kromě jich samých nezáleží. Zato princ

si všimá i dalších obyvatel města, těch chudých, a rozdává jim své bohatství, které pro něj ve skutečnosti nemá žádnou cenu. Jakmile ztratí svůj lesk, přestane bohatčím připadat krásný a rozhodnou se ho zničit. Jeho soucitná duše a vzpomínky na jeho dobré činy však přetrvávají na věky, jenže to nechtělví lidé neví, pro ně má cenu jenom krása zlata a lesku, která jednoho dne pomine a nic tu po ní nezůstane...

Programové tipy Divadla Lampion v 69. sezoně

Neobyčejná dobrodružství dvou malých cestovatelů.

Putování za snem

Vladimír, Rozálie, Emilie Novákové

Dobrodružné putování dvou sestřiček, kterým se nechce spát. Připravte se na cestu napříč světadílí, během které s Emmou a Ellou potkáme nebezpečná zvířata, zdoláme nejvyšší skalní stěny Evropy, poznamenejme Sněžného muže v Himalájích a zatouláme se až k prérinám indiánů. Ale pozor! Dost možná půjde do tuhého, možná se budeme trochu bát, avšak společně určitě vždy najdeme řešení a z nebezpečí vyvážneme.

Prehistorické dobrodružství.

Pračlovíček

Jití Šponar

Na začátku nebyly žádné domečky, do kterých by našel úkryt. Byly jen stromy, které by našel úkryt. Dokonce nebylo ani teplo z kamen, když přišla nejtěsnější zima. Zvěř na začátku, když byl člověk ještě pračlověkem, nebyly některé věci vůbec samozřejmé. Přijde se podívat jak si pračlovíček postupně vybíral své místo uprostřed všemocné přírody.

Plakát a program k představení Broučci

Divadlo Lampion

svět plný pohádek

2. premiéra 6g. sezony 2018/19

► Broučci

Jan Karafiát, Marka Míková

» „Světýlko ve tmě, veď mě!“ «

Marka Míková

Všestranná umělkyně, muzikantka, herečka, loutkoherečka, režisérka a spisovatelka. Na pražské DAMU vystudovala loutkářství, obor režie a dramaturgie, následně působila v divadle Minor jako dramaturgyně, scenáristka a režisérka. Kromě toho také zpívala a hrála na kla-

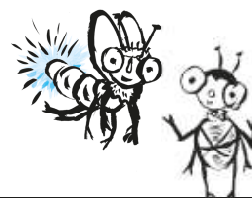
vir a baskytaru v rockové skupině Dybbuk, později Zubý nehty, se kterou nahrála několik desek. Je principálkou spolku Loutky v nemocnici – pro tento soubor píše a režisuje divadelní hry, skládá písně a sama se účastní aktivit souboru v nemocnicích a léčebnách.

Broučci Jana Karafiáta

Jediné umělecké literární dílo Jana Karafiáta (1846–1929), potkaly nejednoduché osudy. Roku 1876 anonymně vyšel skromný, neilustrovaný svazek „tehdý s názvem Broučci pro malé i velké děti, a zapadl vcelku bez povšimnutí. Až teprve po sedmnácti letech knížku objevil a zpopularizoval

novinář Gustav Jaroš, který ji označil jako „snad nejkrásnější květ naší české literatury dětské“ a jejího autora nazval „českým Andersenem“.

Poetičnost Broučků, citlivý důraz na přírodu a ušlechtilé lidství si dále uchovávají nepomíjející platnost.

Příběh o životě jedné rodiny, která není tak úplně obyčejná – je to totiž rodina svatojánských broučků. Jsou ale pohádkoví broučci tak moc jiní než skuteční lidé ze skutečného světa? Dost možná k sobě máme blíž, než bychom si mohli myslet... Loutkové zpracování dnes již klasického příběhu Jana Karafiáta nás přenesou do přírodního světa broučků.

Broučci v dramatisaci Marky Míkové jsou především vyobrazením rodinného a celkově společenského řádu. Příběh rodiny svatojánských broučků se prolíná s příběhy lidskými a divák tak postupně zjišťuje, jak jsou si oba světy podobné. Nejen svět lidí, ale i svět broučků si cení úcty ke zkušenostem starších, pokory mladých a nezkoušených a respektu k silám, které nás všechny převyšují. Příběh poukazuje na důležitost uvědomění si a přiznání vlastní chyby, ale také na to, jak je důležité umět ostatním jejich chyby odpouštět a dávat druhou šanci, říká Matouš Danzer, dramaturg Divadla Lampion.

Programové tipy Divadla Lampion v 6g. sezoně

Šťastný princ

Oscar Wilde, Radek Malý, Matěj Forman

Za zdmi krásných paláců, kde se jen tančí, pije a snadno se žije, existuje svět docela jiný. Možná osklivý, ale dost určitě opravdový. Uprostřed toho světa stojí nádherná zlatá socha prince, který má místo očí drahokamy. Princ shlíží každý den na bídu lidí, kterou za svého života nepoznal. Pomalu se blíží zima a vláštivky odletají na jih, až na jednu malou, které se nechce pryč od té krásné sochy. Její soucinné srdce je totiž silnější než touha po exotických teplých krajínách. Ale co přirovno srdce olověné? Může se také rozemít láskou a soucitem?

Drakobijec z Oujezda

Jakub Makyš, Matouš Danzer

Za kopci v údolí, za řekou Temží, na pastvě zelené ovce se hemží. Tam stojí zapadlá a docela bezvýznamná vesnička Oujezd. Lide v ní žijí dohř, prostě a bodří, psi štěkají na zajíce hopkající po stráních, krávy bačí a pomalu přebývají trávu, zkrátka vůbec nikdo nikam nespěchá. Jenomže co se stane, když v nedalekých horách vyhlídne strašlivému drakovi? Jak si s ním poradí vsmolený král Augustus Bonifacius Magnificus? A o kom se nakonec budou psát lidské písně? To všechno se dozvíte v loutkovém rytím inspirovaném pohádkovým světem J. R. R. Tolkiena.

Plakát a program k představení Myši patří do nebe

Nebe je bezva... ale jenom na chvíli!

Divadlo Lampion
svět plný pohádek

► **Myši patří
do nebe**

Iva Procházková, Jakub Maksymov

Režie: Jakub Maksymov;
hrají: Eva Burešová, Lukáš Bouzek,
Diana Hauptová, Jiří Hajdyla,
Jan Vejražka.

Premiéra
sobota 23. února 2019 / 17:00

www.divadlolampion.cz

Divadlo Lampion

svět plný pohádek

3. premiéra 69. sezony 2018/19

► Myši patří do nebe

Iva Procházková, Jakub Maksymov

Kdopak by se lišky bál? Třeba taková myš! Ale co když se tito dva přirození nepřátelé potkají v ráji? Tam už nikdo nemá hlad, a proto šetmy nechávají svou kořist na pokoji. Můžou se však spolu dva tak rozdílní tvorové skamarádřit? A jak vlastně vůbec takový zvířecí ráj vypadá? A jak zní? Jaké to tam je? Dozvíte se v inscenaci pohádkové bajky, ve které se o smrti mluví tak, že se ji ani malý divák nezalekne.

Iva Procházková

Narodila se v Olomouci roku 1952. Dětství prožila kromě prvních tří let v Praze. Po maturitě na gymnáziu nemohla z politických důvodů dále studovat. Prošla řadou zaměstnání, mimo jiné se živila jako kuchařka a uklízečka. V roce 1983 emigrovala se svým manželem, režisérem Ivanem Pokorným, a dětmi do Rakouska. Tam a posléze v Německu strávila jedenáct exilových let. Psala diva-

delní hry a knihy, především pro děti a mládež. Některé byly oceněny prestižními literárními cenami. V roce 1995 se vrátila do České republiky a začala spolupracovat s nakladatelstvím Melantrich, Albatros, Amulet, Mladá Fronta, Arsci a dalšími. Žije v Praze a po krátkém působení v České televizi pracuje dnes jako spisovatelka a scénaristka na volné noze.

Něco navíc

„Inscenace na motivy oblíbené knížky Ivy Procházkové se dá nazvat divadelní bajkou. Lidské vlastnosti a vztahy jsou přeneseny do zvířecí říše, přičemž v závěru příběhu dojde k příznačnému „ponaučení“. Pohádka se zároveň odehrává ve zvířecím posmrtném světě, který je vyobrazením jakési přestupní stanice před dalším životem. Smrt je

zde skrze zvířecí potravu řetězec a přírodní zákony vyobrazena jako něco přirozeného a nevyhnutelného, avšak s cizím významem, kterého se ani ti nejmenší diváci určitě nezaleknou. V režii Jakuba Maksymova se můžete těšit na představení plné výtvarných metafor a na netradiční ozvučenou scénu, říká dramaturg Matouš Danzer.

Programové tipy Divadla Lampion v 69. sezoně

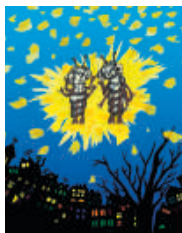

Pračloviček

Jiří Šponar

Prehistorické dobrodružství.

Na začátku nebyly žádné domečky, do kterých by nefoukalo, nebyly ani žádné střechy, které by zadržely déšť. Dokonce nebylo ani teplo z kamen, když přišla nehlavní zima. Zkrátka na začátku, když byl člověk ještě pračlovkem, nebyly žádné věci vůbec samozřejmé. Přijďte se podívat jak si pračloviček postupně vybojoval své místo uprostřed všemocné přírody. Představení je vhodné pro děti od 4 let.

Broučci

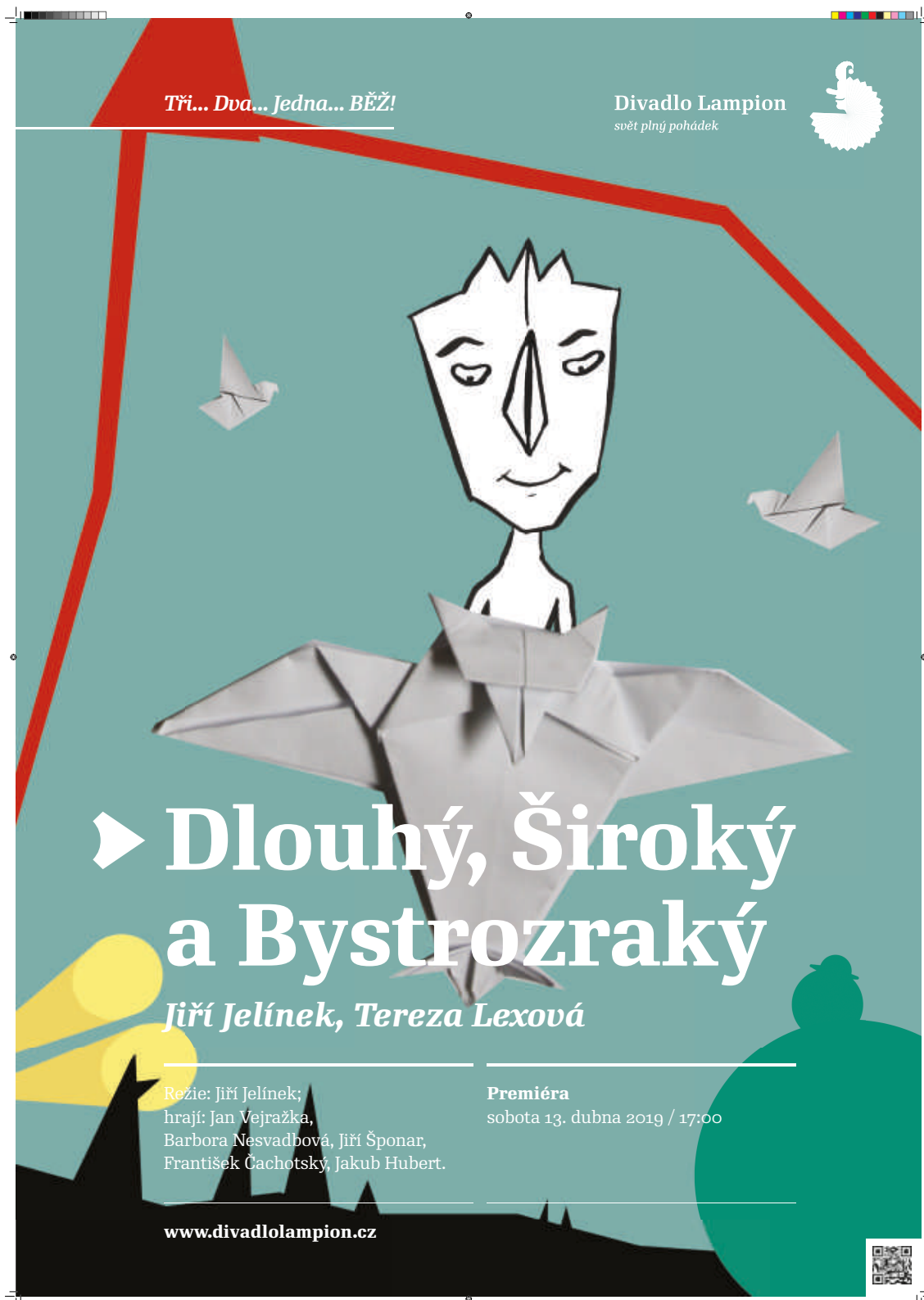
Jan Karafiát, Marka Míková

Příběh jedné rodiny.

Příběh o životě jedné rodiny, která není tak úplně obyčejná – je to totiž rodina svatojánských broučků. Jsou ale pohádkoví broučci tak moc jiní než skuteční lidé ze skutečného světa? Dost možná k sobě máme blíže, než bychom si mohli myslet... Ležkově zpracování dnes již klasického příběhu připomene některé lidské vlastnosti, a to nejen ty dobré. Představení je vhodné pro děti od 4 let.

Plakát a program k představení Dlouhý, Široký a Bystrozraký

Divadlo Lampion

svět plný pohádek

4. premiéra 6g. sezony 2018 / 19

► Dlouhý, Široký a Bystrozraký

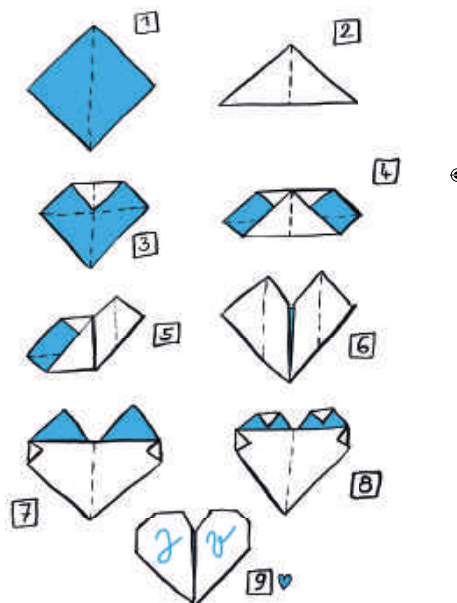
Jiří Jelínek, Tereza Lexová

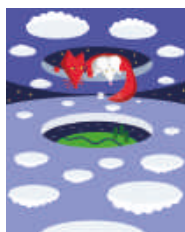
Existují princové, kteří jsou krásní. Existují princové, kteří jsou chytrí! Stateční! No, a pak existuje náš princ, který by bez Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého nedokázal vůbec nic. Leda, že by...?

Věnováno maminkám všech budoucích princů a princezen.

Skládačka z papíru Srdce

Programové tipy Divadla Lampion v 6g. sezoně

Myši patří do nebe

Iva Procházková, Jakub Maksymov

Pohádková bajka z ráje.

Kdopak by se líšky bál? Třeba taková myš! Ale co když se tyto dva přirození nepřátelé potkají v ráji? Tam už nikdo nemá hlad, a proto šelmy nechávají svou kořist na pokoj. Můžou se však spolu dva tak rozdílní tvorové skamaráditi? A jak vlastně vůbec takový zvláštní ráj vypadá? A jak zní? Jaké to tam je? Dovoďte se v inscenaci pohádkové bajky, ve které se o smrti mluví tak, že se jí ani malý divák nezalekne. Představení je vhodné pro děti od 4 let.

Broučci

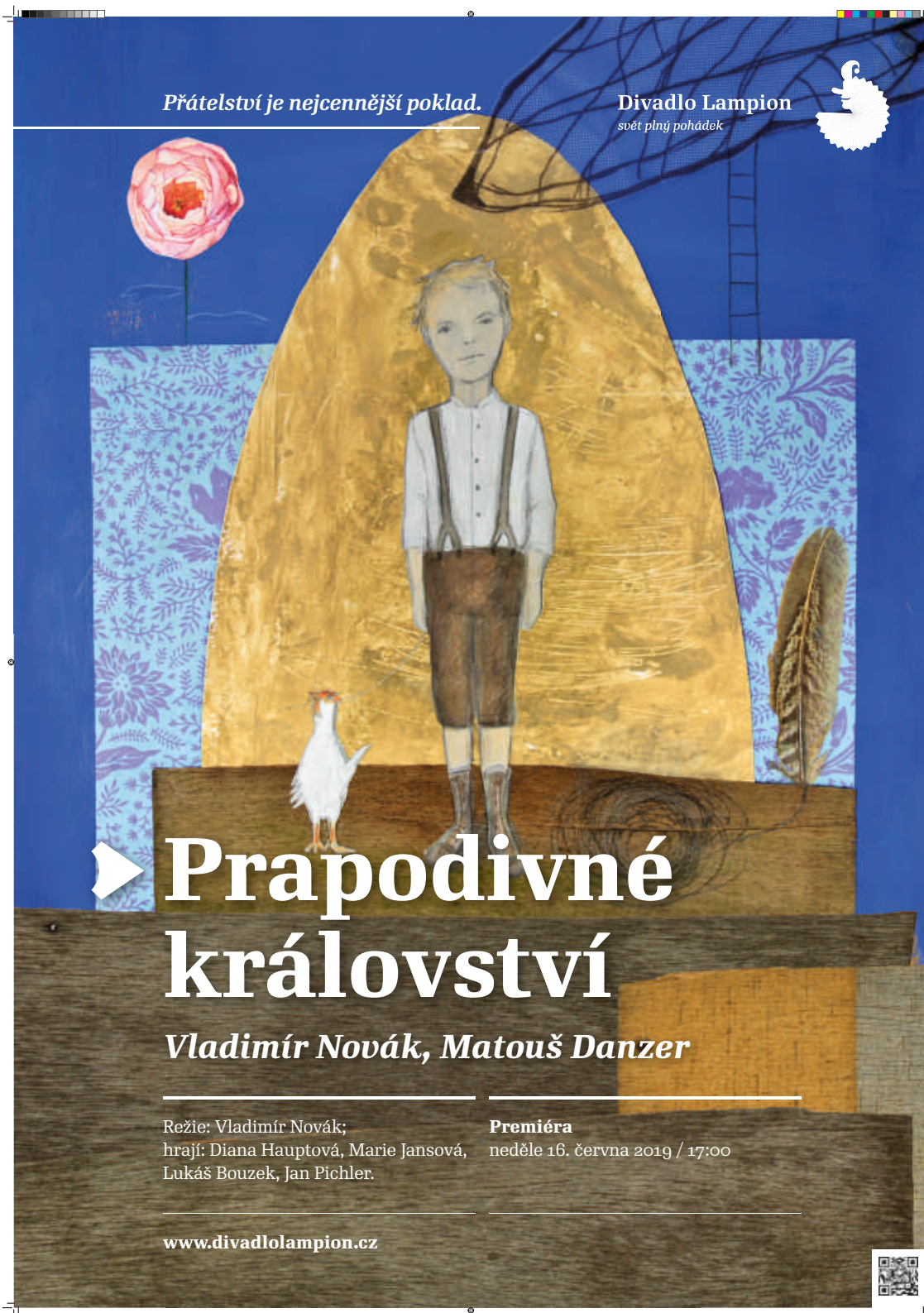
Jan Karafiát, Marka Miková

Příběh jedné rodiny.

Příběh o životě jedné rodiny, která není tak úplně obyčejná - je to totiž rodina svatojánských broučků. Jsou ale pohádkoví broučci tak moc jiní než skuteční lidé ze skutečného světa? Dost možná k sobě máme blíže, než bychom si mohli myslet... Leckdy se zpodobníme do té míry klasickému příběhu, přepomeneme některé lidské vlastnosti, a to nejen ty dobré. Představení je vhodné pro děti od 4 let.

Plakát a program k představení Prapodivné království

Prátelství je nejcennější poklad.

Divadlo Lampion
svět plný pohádek

► **Prapodivné
království**

Vladimír Novák, Matouš Danzer

Režie: Vladimír Novák;
hrají: Diana Hauptová, Marie Jansová,
Lukáš Bouzek, Jan Pichler.

Premiéra
neděle 16. června 2019 / 17:00

www.divadlolampion.cz

Divadlo Lampion

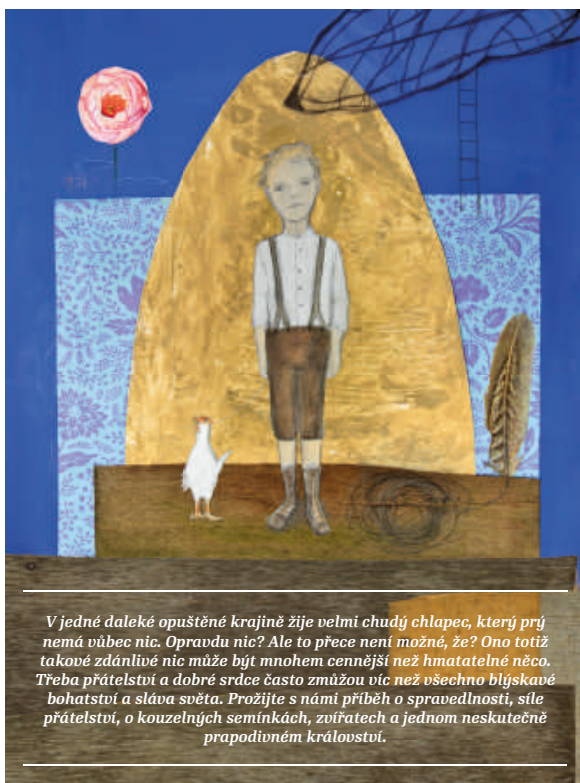
svět plný pohádek

5. premiéra 69. sezony 2018 / 19

► Prapodivné království

Vladimír Novák, Matouš Danzer a kolektiv

V jedné daleké opuštěné krajině žije velmi chudý chlapec, který prý nemá vůbec nic. Opravdu nic? Ale to přece není možné, že? Ono totiž takové zdánlivě nic může být mnohem cennější než hmatatelné něco. Třeba přátelství a dobré srdce často zmůžou víc než všechno blýskavé bohatství a sláva světa. Prožijte s námi příběh o spravedlnosti, síle přátelství, o kouzelných semínkách, zvířatech a jednom neskutečně prapodivném království.

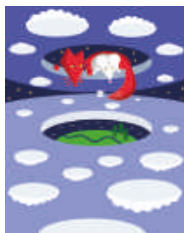

Zapomenutá pohádka Marka Twaina

Naše inscenace vychází z příběhu o ztraceném princí Margarínovi, který se zrodil jednoho večera ve vzdálených 80. letech 19. století. Na své objevení pak čekal více než celé století. Tehdy, v jednom pařížském hotelu, vyzvaly Marka Twaina jeho malé dcery k vyprávění pohádky. A tak dnes již světově známý autor sáhl po jednom z obrázkových magazínů, které měl po ruce,

a nechal se inspirovat k příběhu o chudém a odvážném chlapci Johnnym, který rozumí řeči zvířat a nebojí se postavit samotnému králi. Příběh však zůstal nedopsán a ukrytý v archivu přečkal desítky let – až donedávna, kdy rukopis objevil americký spisovatel Philip Stead a tvůrčím způsobem a s respektem k jeho autorovi příběh dovyprávěl do pohádkového konce.

Programové tipy Divadla Lampion v 69. sezoně

Myši patří do nebe

Iva Procházková, Jakub Maksymov

Pohádková bajka z ráje.

Kdopak by se lísky bál? Třeba taková myš! Ale co když se tyto dva přirození nepřátelé potkají v ráji? Tam už nikdo nemá hlad, a proto šelmy nechávají svou kofist na pokoji. Můžou se však spolu dva tak rozdílní tvorové skamaráditi? A jak vlastně vůbec takový ráj vypadá? A jak zní? Jaké to tam je? Dovoďte se v inscenaci pohádkové bajky, ve které se o smrti mluví tak, že se jí ani malý divák nezalekne. Představení je vhodné pro děti od 4 let.

Dlouhý, široký a bystrozraký

Jiří Jelinek, Tereza Lexová

Dobrodružná pohádka.

Existují princové, kteří jsou krásní. Existují princové, kteří jsou chytrí! Stačí! Na, a pak existuje náš princ, který by bez Dlouhého, Širokého a bystrozrakého nebyl vůbec nic. Leda, že by. Pohádka o odhodlání zasloužit si svou princeznu v autorském zpracování. Představení je vhodné pro děti od 4 let.

